

Novice iz Moravške doline

GLASILO OBČINE MORAVČE / AVGUST 2023 / ŠTEVILKA 6 / LETNIK XXIV

6

2023

Na zeleno in na zdravje / str. 8

Vselej smo želeli zvedeti samo resnico o tem, kaj se na Moravškem zakopava. Ko so nam to resnico odkrile analize, smo državi povedali, kar ji gre: Moravčani nismo za hlapce rojeni, za hlapce vzgojeni, ustvarjeni za hlapčevanje.

Pogovor s Suzano Cvirn Guček, novo ravnateljico OŠ Jurija Vege / str. 12

»Po izobrazbi sem profesorica slovenščine in zgodovine. Delala sem kot učiteljica, od leta 2011 pa kot pomočnica ravnatelja. Dela v novi šoli se veselim. Lokalna skupnost je tu opravila izjemno delo.«

Moravče – prizorišče Evropskega prvenstva v ročni košnji / str. 16

Ročna košnja je bila pred desetletji pomembno kmečko opravilo. Z uvajanjem strojnega spravila mrve je spretnost ročne košnje vedno bolj tonila v pozabo. V Evropi jo ponovno oživljajo in sicer na mednarodnih tekmovanjih. Letos pri nas, v Moravški dolini.

85 let delovanja PGD Krašče / str. 30

»Ljudje so na prvem mestu in so ljudje, ki so na pravem mestu.« Prostovoljno gasilsko društvo Krašče je na pravem mestu že 85 let. PGD Krašče ima v svojem okolju prav poseben pomen. Sprejeto je med prebivalci tudi takrat, ko potrka na vrata s prošnjo po finančni pomoči.

VABILO

OŠ Jurija Vege Moravče, VVE VOJKE NAPOKOJ,
vabi k vpisu v Cicibanove urice, za šolsko leto 2023/2024
v torek, 19. septembra 2023, ob 17. uri v telovadnici vrtca
ali po telefonu 041 725 382.

Program **CICIBANOVIH URIC** je namenjen otrokom,
ki **niso** vključeni v vrtec in so stari **od 3 do 6 let**.

Program se bo izvajal od 3. oktobra 2023

vsak torek od 17. do 19. ure.

Namen srečanj je, da otroci spoznajo in začutijo vzdušje vrtca..

Otroci bodo spoznali nove prijatelje, se igrali in ustvarjali.

VLJUDNO VABLJENI!

Branka Peterlin

pomočnica ravnateljice - vrtec

Osnovna šola Jurija Vege Moravče

VVE Vojke Napokoj

Vegova 38, 1251 Moravče

T: 01 723 29 00 (zgornji vrtec)

T: 01 723 12 27 (spodnji vrtec)

F: 01 723 10 03

M: 041 725 382

<http://www.vrtec-moravce.si/>

branka.peterlin@vrtec-moravce.si

oš Jurija Vege

Pomagajmo prizadetim v poplavah! #DelimoObjavo

Zveza prijateljev mladine Slovenije, Dimičeva 9, 1000 Ljubljana

TRR: SI56 6100 0000 3512 232

Sklic: SI00 245021; Koda: CHAR Namen: NEURJE

s poslanim SMS-om ENOSRCE5 na 1919.

Zveza Prijateljev
Mladine Slovenije

Novice iz Moravske doline

AVGUST 2023

ŠTEVILKA 6

LETNIK XXIV

Novice iz Moravske doline je informativno glasilo Občine Moravče, ki je tudi izdajateljica. ISSN 2536-4057. Izhaja predvidoma desetkrat letno in ga prejema vsa gospodinjstva v občini brezplačno.

Sedež in naslov uredništva

Občina Moravče

Vegova ulica 9

1251 Moravče

01 724 71 40

E-poštni naslov

moravske.novice@moravce.si

Uredništvo

Novic iz Moravske doline:

Odgovorna urednica

mag. Tatjana Čop

Lektorica

Bernarda Mal

Likovni urednik in oblikovanje

mag. Blaž Slapar

Uredniški odbor

Bojana Dorič

Irena Malovrh

Albina Močilnikar

Anja Ravnikar

Fotografija na naslovnici

Jan Uršič

Tisk

SCHWARZ PRINT d.o.o.

Naklada

1800 izvodov

Rokovnik izhajanj, navodila za pisce prispevkov in cenik oglasnega prostora so objavljeni na spletni strani www.moravce.si.

Naslednja številka izide

22. septembra 2023. Prispevke

za objavo pošljite na elektronski

naslov moravske.novice@moravce.si.

Rok za oddajo je 4. september

2023. Pisici sami jamčijo za

verodostojnost vsebine objav

ter za avtorstvo besedil in

slikovnega gradiva. Novice iz

Moravske doline so vpisane

v razvid medijev pri Ministrstvu

za kulturo RS pod zaporedno

številko 374.

dr. Milan Balažic
župan občine Moravče

Moravško poletje, kot ga še ni bilo

Drage občanke in občani Občine Moravče.

Seveda z naslovom tega mojega pisanja ne merim na vreme: lani nas je pestila suša, letos nam razmere kroji deževje. V mislih imam nekaj drugega. Najprej naj omenim uspešno izveden največji mednarodni dogodek, ki ga je doslej videla Moravska dolina: Evropsko prvenstvo v ročni košnji.

V dneh od 28. do 30. julija smo gostili osem najboljših evropskih ekip, ki so se v povezovalnem evropskem duhu pomerile v tej starodavni dejavnosti. Res, da so na koncu največ lovorik med sodelujočimi Slovenci, Nemci, Čehi, Slovaki, Švicarji, Južnimi Tirolci (Italija) in Baski (Španija) domov odnesli Avstrijci, toda pomembnejše od tega je bilo prijateljsko druženje, odlična glasbena ponudba, ples, kulinarika in žlahtna kapljica. Moravčani smo se pred Evropo izkazali kot vrhunski organizatorji, pri čemer gre največja zahvala naši podeželski mladini, ki je profesionalno izpeljala tako velik in zahteven projekt. Kapo dol!

Kaj pa je to dopust?

Poleg tega velikega dogodka je v teku toliko pomembnih stvari, da si tudi letos nisem mogel privoščiti dopusta. Tu je bila serija odprtij novih asfaltiranih cestnih odsekov: 17. julija v Zgornji Javoršici proti Vovku, 24. julija v osrednjem delu Spodnje Javoršice; čaka nas še odprtje nove ceste na Podstrani.

Zaradi izjemnega zanimanja in tudi kar nekaj upravičenega nezadovoljstva med našimi občankami in občani sem se 19. julija sestal s celotno vodilno ekipo podjetja Rune. Na njih smo pritiskali s tremi jasnimi zahtevami: prvič, da nam posredujejo natančne podatke o tem, v kateri fazi bo kdo priključen na optični kabel, kdo se nahaja v ti. belih in sivih conah ter da se dogovorimo za največje možno število

izgradnje priključkov v najkrajšem možnem času; drugič, da se pohitri izgradnja priključkov v vzhodnem delu občine, saj je omrežje skoraj dokončano; in tretjič, da se nam do sredine avgusta predstavi projekt izgradnje optičnega omrežja in priključkov v zahodnem delu občine. S strani podjetja so bile dane nove zaveze, ki jih bomo budno spremljali.

Šola in dom – zaključek in začetek

Gradnja novega prizidka šole, obnova starega dela šole, nova športna dvorana in zunanje igrišče se približujejo uspešnemu zaključku. Vgrajuje se oprema in pilijo se zadnje finese, da bi v drugi polovici avgusta izvedli tehnični prevzem in pridobili uporabno dovoljenje. Kot rečeno, računamo, da bomo ta največji gradbeni kompleks v zgodovini Moravske doline svečano odprli v petek, 1. septembra. Vabilo dobite na dom. In kdor bo prišel, vam zagotavljam, da se bo lahko samo čudil in občudoval, kaj bodo odslej imeli na voljo naši otroci, pa tudi vsi ostali.

Vlada Republike Slovenije je na seji 20. julija potrdila gradnjo Doma starejših občanov v Moravčah. Že čez nekaj dni je bila z Vlado podpisana pogodba o gradnji, ki jo v celoti financira država, infrastruktura pa je seveda prispevek Občine. Javni razpis za izbiro najboljšega gradbinca smo objavili 2. avgusta. Glede na to, da gre za velika (evropska) sredstva, bo razpis trajal mesec in pol. Odpiranje ponudb sledi 18. septembra, nato še dober teden za morebitne pritožbe. Potem je na vrsti podpis pogodbe in pred nami bo trenutek, ki smo ga leta vsi željno pričakovali: ob temeljnem kamnu, ki že stoji, poženemo v tek buldožerje. Začnemo z izkopom gradbene jame.

Pogovori s Termitom

Naj vam ob koncu tokratnega pisanja odkrijem še neko skrivnost, ki jo nekateri že slutite. Zadnje leto skorajda nismo veliko omenjali dejavnosti podjetja Termit. Razlog, za katerega ima moravska javnost pravico izvedeti, je bil preprost: po volitvah sem se odločil, da ponovno poskušam s predstavniki Termita začeti pogovor in doseči, da podjetje prične upoštevati vse okoljevarstvene standarde. Pogovori so se začeli. Z veliko truda in vztrajnosti se po korakih oblikuje predlog sporazuma, ki bo podjetju omogočil nadaljnji razvoj, občankam in občanom pa zaščito zdravega okolja.

Še vedno sem namreč prepričan, da trg in družbeni odgovornost nista nasprotji, možno ju je ponovno združiti v vzajemno korist. Danes nikomur ni treba kršiti okoljske zakonodaje, da bi lahko sklepal posle. Zaščita okolja je del posla. Spoštovanje okolja in transparentnost poslov, dialog in sodelovanje podjetja z lokalno skupnostjo so ključni do uspeha vseh. Narava in ljudje iz Moravske doline omogočajo

uspeh podjetja – v luči tega pa tudi podjetje čuti dolžnost, da lokalni skupnosti nekaj povrne in pomaga svojim ljudem. V čem je konec koncev tudi smisel uspešnega poslovanja, če ne v pomoči lokalni skupnosti in dobremu življenju moravških ljudi, ki so zaslužni za to.

Cilj je jasen: izboljšati naše življenje pod Limbarško goro, omejiti njegove pomanjkljivosti, preprečiti morebitne nesreče in s skrbjo za zdravo okolje podaljšati njegovo trajanje. Za vse naštetu mi ni žal dni in noči, petkov in svetkov, ko sem v vaši službi. Čeprav je včasih zelo zahtevno, bodo o moji ekipi govorila naša dela. Pridobitve bodo ostale, tudi ko že dolgo ne bom več župan. Naj na koncu vendarle priznam, da vas imam rad.

Odprtje asfaltirane ceste proti Vojnemu dolu

BESEDILO in FOTOGRAFIJA: ALBINA MOČILNIKAR

Odpertje ceste v Vojni dol je bilo predvideno za petek, 5. avgusta – dan, ki se je v zgodovino Slovenije zapisal kot dan največje naravne katastrofe, ki je prizadela dve tretjini Slovenije.

Prav zaradi intenzivnih vremenskih ujem, ki postajajo del naše realnosti, je župan na odprtju 11. avgusta poudaril, kako pomembno je, da se v občini asfaltirajo še zadnje makadamske ceste in dal zavezo, da se bo Občina Moravče v prihodnjem letu lotila ureditve še zadnjega odseka ceste proti Vojnemu dolu.

Župnik Kancijan Čižman je blagoslovil nov cestni odsek in prebivalce te simpatične vasi, zadnje na skrajnem vzhodnem delu občine. Odprtja sta se udeležila podžupan Ivan Vidic in svetnik Stane Ravnikar. Po uradnem delu je sledilo prijetno druženje z občankami in občani.

Hvala vsem, ki ste pomagali ljudem v stiski!

Vsem moravškim prostovoljnim gasilkam in gasilcem se zahvaljujem, da ste pomagali gasilcem in pripadnikom civilne zaščite pri reševanju ljudi, premoženja in infrastrukture v občinah, ki so jih prizadele poplave in plazovi. Hvala tudi v imenu naših občank in občanov, ki ste jim ob močnem deževju priskočili na pomoč pri črpanju vode iz hiš. Srčna hvala tudi vsem prostovoljkam in prostovoljcem iz Moravške doline, ki ste nesebično ponudili pomoč soživaljanom v stiski. Ponosen sem na vas!

dr. Milan Balažic

Odprtje asfaltiranih cest v Zgornji in Spodnji Javoršici

B.: ANJA RAVNIKAR in OBČINA MORAVČE, F.: OBČINA MORAVČE

Župan dr. Milan Balažic je 17. julija v spremstvu podžupana Janeza Vidica in občinskega svetnika Staneta Ravnikarja slavnostno odprl novo asfaltirano cesto v Zgornji Javoršici.

V nagovoru je pojasnil, da imamo na Moravškem v letošnjem letu dokončanih pet novo asfaltiranih cest, kar je sicer manj, kot običajno. Razlog za to so trenutna obsežna dela na Osnovni šoli Jurija Vege v Moravčah. Proračun za leti 2024 in 2025, ki bo sprejet jeseni, bo tako vključeval več cest, ki bodo asfaltirane. Da bo pot varno služila njenim uporabnikom, jo je blagoslovil tudi vrhpoljski župnik Ivan Povšnar.

Le teden dni kasneje, 24. julija je dr. Milan Balažic odprl novo asfaltirano cesto v Spodnji Javoršici. Izpostavil je, da gre za to cesto posebna zasluga občinskemu svetniku Sebastijanu Kovačiču, ki si je skoraj desetletje prizadeval za to pridobitev. Odprtja so se udeležili tudi podžupan Janez Vidic in nekateri občinski svetniki, cesto pa je blagoslovil vrhpoljski župnik Ivan Povšnar. Po odprtju ceste je sledilo prijetno druženje s krajanji Spodnje Javoršice.

Kako vam Občina Moravče lahko pomaga pri financiranju večjih dogodkov?

BESEDILO: PETRA PERGAR

Občina Moravče je organizatorjem evropskega prvenstva v ročni košnji letos pomagala tudi v finančnem smislu. V proračunu so bila dogodku namenjena sredstva v višini 3.500 €. Poleg tega smo za dogodek lahko koristili del že v letu 2021 odobrenih sredstev s strani Lokalne akcijske skupine (LAS) Srce Slovenije (65 % sofinanciranje).

S sredstvi so organizatorji pokrili stroške nedeljskega kosila za 150 tekmovalcev, stroške pogostitve na okrogli mizi v soboto (ob pomoči Društva podeželskih žena Moravče), stroške izdelave transparentov in ostalih tabel za označevanje dogodka, enotne majice organizatorjev ter del stroškov postavitve šotorov. Organizatorji so se za pridobitev finančnih sredstev sami prijavili še na dva razpisa Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Na javnem razpisu za 3. ukrep: Pomoč delovanju nepridobitnih združenj na področju kmetijstva, gozdarstva in podeželja za leto 2023 so pridobili sredstva, s pomočjo katerih so lahko deloma pokrili stroške za reševalce, varnostnike, fotografiranje, varnostne ograje in sanitarije. S strani Mreže za podeželje so bili v celoti pokriti stroški tiska biltenov, animacije otrok na dogodku ter izdelava spominskih ključkov s fotografijami dogodka. Pri prijavi na razpisa je bila Občina organizatorjem v pomoč – izvedbo in vsa finančna dokazila (ki jih ni malo) pa so morali urediti sami. V prihodnje bomo na osnovi te izkušnje tudi drugim društvom lahko nudili pomoč pri pridobivanju sredstev iz različnih razpisov.

Po 71 letih spomin na tragedijo še živ

BESEDILO: BERNARDA MAL, FOTOGRAFIJA: OBČINA MORAVČE

Občina Moravče je tradicionalno v soboto dopoldan, 22. julija 2023, organizirala spominsko slovesnost v Hrastniku pred spomenikom žrtvam iz 2. svetovne vojne. Takratni prebivalci so 20. julija 1942 doživeli svojo kalvarijo.

Posebne enote nemške policije iz Kamnika, Domžal in Moravč so z vseh strani vas obkrožile. Prebivalce so razdelili v 2 skupini; na moške ter ženske in otroke. Dorasle moške od 30 let naprej, teh je bilo 9, so zvezali, jih mučili, zaprli v skedenj in ga zažgali. Ostale prebivalce so odpeljali v taborišča in celotno vas požgali. S tem niso zadušili odpora, temveč ga še bolj razplamteli, saj se je po tem dogodku organizirala Moravska četa in prerasla v bataljon.

Slavnostni govor dr. Milana Balažica, župana Občine Moravče, obiskovalcev ni pustil ravnodušnih. Spomnil se je dogodka, ga čustveno opisal in govor nadaljeval z obsodbo vseh preteklih vojen, tudi osamosvojitvene vojne. Vojne in njihove grozote ljudi združujejo v skupni bolečini in oblikujejo skupni zgodovinski spomin, skupno željo po svobodi, miru in zmagi. Zavedanje, da so vse žrtve domovini dale največ – svoje življenje in tlakovali pot v današnji svobodni čas, zato moramo ohraniti spomin nanje. Spomin pa je tudi opomin, saj se z vojno v Ukrajini znova soočamo z dejstvom, da je tudi danes kaj takega mogoče. Županova zaključna misel se je glasila: »Zato je pomembno, da delamo za mir, hkrati pa smo – skupaj z zavezniškimi državami – pripravljeni na obrambo naših vrednot. Vrednot NOB in osamosvojitvene vojne.«

Po govoru je sledilo polaganje venca k spomeniku ob pesmi Upokojenskega moškega zbora iz Moravč. Spominske slovesnosti v svoji rojstni vasi se je udeležil tudi podžupan Janez Vidic. Dogodku so prisostvovali še občinski svetnik in svetovalec župana za vrednote NOB Stanislav Ravnikar, predstavniki ter praporščaki Zveze borcev Domžale in Lukovica ter domačini, ki se dogodka večinoma spominjajo po pripovedovanju svojih prednikov.

Po prireditvi so se obiskovalci in oblikovalci slovesnosti zadržali v prijetnem druženju.

Kdo bo ostal v optični sivini?

VPRAŠANJA IN KOMENTARJI: TATJANA ČOP, ODGOVORI: RUNE ENIA

Zaradi večjega števila klicev in e-pošte glede gradnje optične infrastrukture v zahodnem delu občine smo na podjetje RUNE Enia poslali najprej tri vprašanja, nato še dve in dobili naslednje odgovore.

1. Kakšen je terminski načrt gradnje optike - kdaj bodo občani s posameznih območij občine (vasi, zaselki oz. kakor imate vi označene posamezne lokacije gradnje) lahko začeli uporabljati optiko?

Natančnega terminskega načrta vam ne moremo podati, saj se ta pripravlja sproti, ker je hitrost priklopov in posledično delujoče optike odvisna od pridobljenih mnenj in soglasij na predvideni trasi. Lahko pa povemo, da se v občini Moravče že gradi sekundarno omrežje oziroma t. i. omrežje do uporabnikov, vključno z uporabniškimi priključki, in sicer v naseljih Peče, Limbarska Gora, Češnjice pri Moravčah, Zalog pri Moravčah, Drtija, Gabrje pod Limbarsko goro, Mošenik, Pretrž in Zgornje Koseze. Na omenjenih lokacijah so posamezni uporabniki tudi že priključeni na omrežje.

2. Ali je res, da boste pri gradnji izpustili posamezne zaselke in vasi zaradi zahtevnega terena?

V sklopu projekta RUNE ne gradimo na vseh naslovih. Razlog za to je v preveliki oddaljenosti posameznih naslovov od trase omrežja, saj to znatno poveča stroške izvedbe. Ker smo kot zasebna investicija finančno omejeni, vseh naslovov ne priključimo v nobeni občini. Se pa vedno trudimo najti najboljše možno tehnično rešitev, ki bi zajela čim več uporabnikov.

3. V primeru pritrdilnega odgovora na prejšnje vprašanje vas prosim še za razlago, ali je možna gradnja z določenim lastnim vložkom zainteresiranih občanov in koliko je le-ta?

V primeru naslovov, ki jih sami ne moremo pokriti, ker niso rentabilni, obstaja možnost dogovora tako z naročniki ali/in posamezno občino o drugih rešitvah. Kakšne te rešitve so, pa je odvisno od primera do primera.

Ker v uredništvu nismo bili zadovoljni z drugim in tretjim odgovorom, smo prosili za razlago:

Žal zadnja dva odgovora nista jasno napisana oziroma ne podajata odgovorov na vprašanja. Prosim za informacijo o tem, do kam bo lahko

šla optika (ali še vključuje vasi, kot so npr. Prikrnica, Dole pri Krašcah, Imenje ... torej zahodni del občine. Tu ne govorimo o nekih oddaljenih samotnih domačijah, pač pa o strnjenih naseljih. Domnevam, da veste, kje so za vas meje, kjer je "prevelika oddaljenost od trase", kot ste zapisali. Prosim za to informacijo.

Glede zadnjega odgovora pa tudi prosim za bolj jasno informacijo, kakšne so druge rešitve, ki jih ponujate občanom?

Glede zahodnega dela občine Moravče

Zahodni del občine Moravče smo projektu priključili naknadno, je v projektiranju, dokler to ne bo zaključeno, vam glede tega ne moramo podati podrobnejših informacij.

Glede vključenosti naslovov

Vključenost naslovov dobimo na podlagi tehnične rešitve, ki pokaže ekonomsko (ne)smotrnost investicije in predstavlja osnovo za vključenost naslovov, kjer se bo omrežje izgradilo. V primeru naslovov, ki jih sami ne moremo pokriti, ker niso rentabilni, obstaja možnost dogovora tako z naročniki ali/in posamezno občino o drugih rešitvah. Na primer, naročnik lahko sofinancira izkop ali pa izkop izvede sam, mi pa mu zagotovimo cevi in izgradimo priključek, itd.

O projektu RUNE na spletu najdemo naslednji opis

RUNE projekt (Rural Network Project – Projekt podeželskega interneta) je prvi in v tem trenutku tudi edini čezmejni projekt na ravni Evropske unije, s katerim je več držav članic EU povezanih z ultra hitro širokopasovno optično infrastrukturo. Projekt je financiran s strani CEBF (Connecting Europe Broadband Fund – Sklad za širokopasovno povezovanje Evrope). Slednji je tudi večinski lastnik RUNE Group S.A., ki ima v lasti RUNE Enia (za Slovenijo) in RUNE Crow (za Hrvaško). Projekt RUNE je načrtovan s ciljem zagotavljanja ultra hitro širokopasovno optično infrastrukturo vsem uporabnikom na podeželskih območjih v Sloveniji.

Več informacij na www.ruralnetwork.eu

Župan odprl nov asfaltni cestni odsek v Podstrani

V petek, 25. avgusta 2023, je župan Občine Moravče dr. Milan Balažič odprl nov asfaltni cestni odsek v Podstrani. V svojem kratkem nagovoru je povedal, da se bo Občina po dograditvi nove šole in športne dvorane v prihodnjih dveh proračunskih letih znova na polno lotila rekonstrukcij in asfaltiranja moravškega cestnega omrežja. V proračunu za leti 2024 in 2025 je predvidenih okoli 20 novih cestnih odsekov, ki bodo vsi po vrsti poskrbeli za to, da bo vožnja po Moravški dolini varnejša in udobnejša. O prioritetah bo odločal Občinski svet ob pomoči Zbora vaških skupnosti, ki je županovo posvetovalno telo in ga sestavljajo predstavniki vseh 41 moravških naselij. Odprtja se je udeležil tudi podžupan Ivan Vidic in nekateri občinski svetniki.

Dobrih 2000 strani v štirih letih in pol

Konec leta 2018 sem prejela povabilo k sodelovanju, ki me je zelo presenetilo. Novoizvoljeni župan dr. Milan Balažič me je vprašal, ali sem pripravljena urejati lokalni časopis Novice iz Moravške doline. Obenem je predlagal, da mesto oblikovalca oz. likovnega urednika prevzame mag. Blaž Slapar. Zasnova nove oblike in vsebine novih Novic iz Moravške doline je bila dorečena po večurnih pogovorih s prvo urednico Novic Bernardo Mal in novoimenovanim uredniškim odborom. S svojimi predlogi je pomembno prispeval tudi Bogomil Brvar.

Tako se je s prvo številko Novic iz Moravške doline letnika 2019 začelo novo obdobje glasila Moravške doline. Zame je bilo urejanje tako »živega« časopisa, z raznovrstnimi avtorji kljub petindvajsetletni uredniški poklicni poti velik izziv. In nikdar mi ni bilo žal, da sem se ga lotila.

Z vsako številko se je kakovost prispevkov, ki so prihajali iz različnih društev, šole, vrtca in od posameznikov, dvigovala. Moravčanke in Moravčani ste vedno več pisali, želja po komuniciranju s sokrajani preko Novic iz Moravške doline je bila vedno večja, slog pisanja pa vedno bolj dodelan. Številni ste prosili za vpogled v lektorske popravke, saj, roko na srce, po desetih letih šolanja večina pozabi bolj zapletena slovnična pravila. Vsem, ki pišemo je skupna ljubezen do jezika in globoko spoštovanje pisane besede, ki na prvem mestu zaznamuje in ohranja narod.

S to številko Novic iz Moravške doline se poslavljam z mesta odgovorne urednice. Ob tem se želim iskreno zahvaliti vsem, ki ste soustvarjali vsebine teh 46-ih števil. Čeprav sem kot urednica vsak članek prebrala trikrat (ob urejanju, po lektoriranju in po postavitvi na strani), sem vsakič znova z veseljem in neusahljivo zvedavostjo spoznavala vaš svet, vaše misli, vaša sporočila vsem ostalim.

Hvala vsem moravškim društvom za njihovo delovanje in poročanje o slednjem. Hvala vzgojiteljicam in učiteljicam za naporno in odgovorno delo z malčki in otroki ter zanimive zapiske o skupnih doživljajih, projektih in dosežkih. Hvala vsem posameznikom, ki ste z nami delili svoja razmišljanja. Hvala Bogomilu Brvarju za odpiranje novih obzorij skozi stara okna zgodovine. Hvala Bernardi Mal za izjemno natančen jezikovni pregled, ki je zajemal več kot zgolj slovnične popravke. Hvala vsem članom uredniškega odbora za dragocena opozorila in predloge. Prisrčna hvala mag. Blažu Slaparju za likovno dovršeno delo in potrpežljivost pri oblikovanju vseh 46 števil Novic. Iskrena hvala gre tudi občinskim svetnikom in seveda županu dr. Milanu Balažicu za izkazano zaupanje in lucidne kolumne. Prav tako vsem zaposlenim na občinski upravi, ki so sodelovali pri ustvarjanju našega glasila. Posebna hvala tudi moravškemu župniku Kancijanu Čižmanu za duhovno zanimive članke, ki so obogatile vsebino Novic in za odkrito podporo glasilu.

Novi urednici ali uredniku pa želim veliko zanesa in uspeha pri delu z avtorji in sodelavci. Predvsem si želim, da bi bila v prihodnje dosledno upoštevana odločitev uredniškega odbora o prenehanju negativizma na straneh občinskega glasila. V Moravški dolini je veliko dobrih ljudi, ki dobro mislijo in delajo, ki radi sodelujejo in si pomagajo. Ne smemo pustiti, da prevlada vpliv peščice tistih, ki v ospredje postavljajo spor, negativno vzdušje in blatenje drugače mislečih.

Seveda bom nekoliko pogrešala urejanje Novic, a se že veselim vseh tistih števil, ko bom na drugi strani – kot avtorica prispevkov in kot bralka.

Tatjana Čop

Na zeleno in na zdravje!

BESEDILO: NOVA LJUDSKA INICIATIVA MORAVČE (nLIM) (podpisniki so znani uredništvu)

Če se še dobro spomnite, so vse analize v zadnjih letih pokazale ogroženost moravške narave in ljudi. Ljudje, ki jim ni mar za usodo Moravške doline in naših potomcev, so si v preteklosti s pomočjo brezvestnih birokratov v Ljubljani vzeli pravico, da sami odločajo, kaj bo z okoljem in našimi življenji. Čeprav smo se na referendumu pred 15 leti skupaj odločili, da nočemo zastrupljanja z industrijskimi odpadki, je bila ta najbolj široka demokratična samoodločba moravškega ljudstva izigrana. Zato je v Moravški dolini nastalo gibanje za ohranitev naše zelene doline: dozorelo je spoznanje, da se je treba onesnaževanju odločno upreti. Nikomur ne bomo dovolili, da si prilasti lepo naravno okolje in ga za stoletja spremeni v grožnjo vsemu živemu. O svoji usodi bomo odločali sami, občanke in občani Občine Moravče. Nismo več drobiž v igrah kapitala, države in bivše lokalne politike.

Vzeli smo si svobodo

To, kar se nam je zgodilo v zadnje četrt stoletja, je oblika zatiranja in neenakopravnosti: ekološko vprašanje je namreč tesno povezano z vprašanjem demokratičnih in socialnih pravic moravških delovnih ljudi, ki so nam bile kratene. Malo je predelov Slovenije, katerih obstanek je bil izpostavljen tako težkim preizkušnjam, kakor je bilo to moravško ljudstvo. Moravško okoljsko vprašanje ni samo naše lokalno vprašanje, marveč je člen v verigi nasprotij, ki prežemajo vso Slovenijo in njeno prihodnost. Zato v našem vztrajanju nismo osamljeni – povsod po Sloveniji in Evropski uniji imamo dragocene zaveznike. Večkrat v zgodovini smo se Moravčani že osvobajali, zdaj gre za to, da se še enkrat osvobodimo od onesnaževanja z odpadki. Vzeli smo si svobodo, da nas ni več strah. Ta strah ni bil majhen: desetletja se je počasi nabiral v naših malih možganih, v hrbtenjači. Zdaj ga je z vsakim korakom manj, zato pa je med nami spet vse več veselja nad življenjem.

Prišli smo do točke brez vrnitve nazaj: lahko bi vztrajali v dolini šentflorjanski in nadaljevali z okoljskim hlapčevanjem, ki mu ni bilo videti konca, toda namesto tega smo se odločili, da se naslonimo na svetle trenutke naše uporniške zgodovine. Obstoječi župan je politični izraz volje moravškega ljudstva, da je na svoji zemlji sam svoj gospodar. V občini Moravče moravški ljudje suvereno odločajo o svoji usodi na podlagi pravic, ki jim jih dajeta slovenska ustava in občinski statut. Zato si občanke in občani pridržujemo trajno, celovito in neodtujljivo pravico do tega, da so rezultati referendumov o prepovedi

odlaganja industrijskih odpadkov v Moravški dolini (2007) spoštovani, Deklaracija o čisti Moravški dolini (2019) pa upoštevana. Mi smo se odločili; v primeru, da državni organi sprejmejo odločitve v nasprotju in prekršijo naše odločitve, bomo predlagali varovalne ukrepe.

Brez dogovora ni poti naprej

Vselej smo želeli zvedeti samo resnico o tem, kaj se na Moravškem zakopava. Ko so nam to resnico odkrile analize, smo državi povedali, kar ji gre: Moravčani nismo za hlapce rojeni, za hlapce vzgojeni, ustvarjeni za hlapčevanje. Konec je obdobja, ko so si ti ljudje v naši dolini privoščili vse, kar so si izmislili – ne glede na hude posledice za naravno okolje in zdravje ljudi. Hoteli so nas vpisati na napačno stran zgodovine, med njene žrtve, outsiderje, med tiste majhne doline, ki počasi umirajo. V zadnjih letih smo vodstvu Termita nenehno sporočali, da se morajo o svoji naravi in zdravju škodljivi dejavnosti zakopavanja nevarnih odpadkov pogovoriti z lokalno skupnostjo, sredi katere delajo. Pravega odziva doslej ni bilo oziroma ta spominja na Mojzesove besede iz Svetega pisma: »Toda Gospod vam ni dal do današnjega dneva srca, ba bi umelo, in oči, da bi videle, in ušes, da bi slišala.«

Brez dogovora pa po starem ne bo šlo več naprej. Podpiramo prizadevanja, da se v pogovorih med vsemi tremi stranmi – podjetjem Termit, Občino Moravče in Vlado RS – pride do soglasno potrjenih in sprejemljivih rešitev. Nismo za zapiranje podjetja Termit: ob sanaciji onesnaženih delov Moravške doline podpiramo razvoj podjetja v okolju prijazni smeri. Podjetje mora začeti poslovati v duhu urejenih pravnih in upravnih pravil, predvsem pa v duhu zaščite našega življenjskega okolja. Dlje časa ko se ta korak odlaša, več bo škode in težje bo najti skupni dogovor. Enkrat za vselej moramo razrešiti stisko okoliških prebivalcev, ukiniti promet težkih tovornjakov mimo naših domov in sanirati onesnažena področja, kar bo trajalo še leta. Najti je treba konstruktivne rešitve, vendar ne na račun dobrobiti moravških občanek in občanov. Vsakomur mora biti povsem jasno, da vrnitve pred leto 2018 ne bo nikoli več.

Nazaj si bomo vzeli Moravško dolino

Tistega drugega hladnega decembrskega dne tega leta ste občanke in občani pokazali voljo biti proti. Glede na to, kaj se je v Moravški dolini dogajalo zadnje četrt stoletja, ta volja ni potre-

bovala dosti razlage. Odločen »NE« vsemu, kar se je prej dogajalo v Moravški dolini, je predstavljal eno najnaravnejših in zdravih dejanj občank in občanov občine Moravče. Z eno preprosto besedo rečeno: spuntali smo se in odtlej se upiramo. Odtlej gradimo nov zeleni način življenja, saj smo prežeti z zavestjo ljubezni do Moravške doline. Ne bomo dovolili uničenja našega okolja, saj je edini življenjski prostor, ki ga imamo. V teh letih smo še predobro prepoznali resnične omejitve narave in morebitne posledice njenega uničenja. Zato zavračamo vsiljeno iluzijo »razvoja«, ki so nam jo ponujali. Moravško je prebudila zelena politika, ki mora, da uspe, ozeleniti tudi podjetje Termit.

Trenutne rudarske pravice dovoljujejo temu podjetju, da lahko začne kopati kjerkoli po osrednjem delu Moravške doline od Tuštanja do Peč in od Limbarske gore do Češnjic. To je pravica do nasilja nad prebivalstvom in pravica do uničenja pogojev za življenje. Toda mi smo postali zrelejši, v nas so vstale nove moči in se združile v nezaustavljivo silo – nikoli več! Nikoli več nas ne bodo onesnaževali: kremen – da, odpadki – ne! Nazaj si bomo vzeli Moravško dolino in na naših prostorih zgradili novo zeleno svobodo. Skupaj bomo ozdravili odprte rane naše doline, ki so posledica vdora kapitala brez morale, ki je zaradi svojega dobička porušil naravno ravnovesje. Konec koncev gre za naše preživetje: v pravu obstaja inštitut silobrana ali skrajne sile. Če nas država ali podjetje ne bosta slišala in bomo ogroženi v svojih bistvenih interesih, potem ne bomo imeli slabih vestí pri upornem ravnanju.

Očiščenje in pomlajenje

Nikomur ne bomo dovolili, da se neodgovorno igra z usodo moravških ljudi. Kot doslej politično in ekološko drugorazredni državljani terjamo, da država poravna storjene krivice. Moravska dolina je naša edina ožja domovina: iz tega, kar se nam je zgodilo, izhaja pravica do gmotne poravnave zgodovinskih ekoloških krivic. Določili smo meje naše okoljske vzdržljivosti in začeli smo z ukrepi ekološke samozaščite. Vzeli smo si svojo prihodnost in postali polnopravna občina, ki je prevzela odgovornost za dobrobit svojih ljudi. Konec je našega zapostavljanja in izkoriščanja. Smo na poti Cankarjevega »očiščenja in pomlajenja«. Nikoli več ne bo na Moravškem politike, ki bi delala v nasprotju z interesi moravških ljudi.

Čas je, da se nehamo vesti kot jagnje, ki poskuša volku prestrašeno razložiti, da mu ne kali vode. Prišel je čas, da se volku dejansko skali voda in vsi njegovi računi, ki se zanašajo na našo ovčjo naravo. Podjetje Termit se mora spremeniti. Država mora začeti spoštovati zakone, ki jih je sama predpisala. Ker živimo v eni od najlepših slovenskih dolin, podpiramo vizijo okoljsko odgovornega gospodarskega razvoja. Doslej smo plačali visoko ceno. Ne mislimo je več plačevati. Dovolj je ogrožanja našega preživetja, naše pokončnosti in volje do življenja. Zdaj hočemo končno spet živeti in gospodariti na svoji zemlji. Ker smo stopili skupaj, nam bo to tudi uspelo. **Ne na desno, ne na levo, na zeleno! In na zdravje!**

KO SE SLOVENIJA PREBUDI

BESEDILO: NUŠA KLOPČIČ, FOTOGRAFIJE: IGOR BIRK, BRIGITA RIBIČ, NUŠA KLOPČIČ

Ostati moraš močen navzven, čeprav se ti trga srce, ti je hudo in sočustvuješ z ljudmi prizadetimi v poplavah, a tega ne smeš pokazati. To je tisto nekaj najhujšega, tudi za nas gasilce, ampak mi smo tam, da pomagamo.

»Naš trud ni nič v primerjavi s tem, kar oni preživljajo.«

V petek, 4. avgusta 2023, zjutraj se je Slovenija prebudila v vodi. V res obliki vode. Bili smo priča uničujočim poplavam, ki so prizadele tudi kraje v naši neposredni bližini. Spremljali smo poročila, novice, stanje na terenu tudi po drugih kanalih. Že ob 6.25 uri je bil aktiviran Državni načrt zaščite in reševanja ob poplavah. Kar je pomenilo tudi našo pripravljenost za takojšnje posredovanje.

V popoldanskih urah smo člani in članice PGD Krašče prejeli poziv - potrebujemo pet gasilcev za črpanje vode iz objektov. Odhiteli smo v GD Krašče in naprej proti CZR na Vir pri Domžalah, od tam smo bili prerazporejeni v občino Trzin-PGD Trzin. Že sama pot do tja je nakazovala kaotično stanje na terenu. Voda tu, voda tam. Po prevzemu seznama ljudi, ki so potrebovali našo pomoč, smo štartali po glavni cesti čez Trzin v smeri Mengša. Črpanje vode iz prve kleti je bilo po dobri uri ustavljeno. Namreč voda je postala rdeča, ker je voda prevrnila tudi cisterno s kurilnim oljem. Na pomoč za črpanje nevarnih snovi smo obvestili CZR, mi pa odšli naprej po seznamu do novih naslovov, kjer je bilo potrebno naše posredovanje. Prva hiša, druga, tretja in naprej sploh nismo več šteli. Bilo je grozno videti, kaj naredi takšna povodenj, ki je niti staroselci Trzina ne pomni. Ni nas zanimalo, kaj imajo ljudje pospravljen po kleteh, pač pa kako bi lahko najhitreje izčrpali vodo, kljub temu da so bile njihove stvari

po kleteh uničene. Nekaterim niti nihče ni mogel pomagati, saj je bilo tudi okoli hiš polno vode. Bili smo med seboj organizirani, sodelovali smo, bili na dveh, tudi treh posredovanjih hkrati. Spraznili smo kleti, maksimalno, kolikor se je dalo, metle in lopate so vzporedno nihale sem, tja, a vse v isto smer, da se je vse skupaj lahko izčrpalo. Videti moč vode, kaj jo še doživeti, je nepredstavljivo, ne da se opisati. Deževalo je ves čas, bila je noč, niti si ne moreš predstavljati, kako bi bilo videti vse skupaj podnevi. Dvanajstim gasilcem in eni gasilki PGD Krašče, ki so jim bili na posredovanju pridruženi še trije gasilci PGD Moravče, se je ob zaključku posredovanja PGD Trzin zahvalilo za pomoč. Pomalicali smo in se premočeni do kosti vrnili domov.

»Ni besed, ki bi opisale razdejanje, ki so ga za seboj pustile poplave.«

Čistilni servis Koderman je bil tisti, ki je dobrosrčno za gasilce od vsepovsod ponudil svoje storitve - sušenje intervencijskih oblek in s tem tudi dal možnost, da se na ogrožena območja lahko vrnemo v najkrajšem možnem času in pomagamo ljudem, ki jih je ta katastrofa doletela. **Klemen Koderman in ekipa, naj se Vam iskreno zahvalimo še enkrat.** In ko so se obleke ravno vrnile iz sušenja v gasilski dom, je prišel poziv za novo posredovanje za

V VODI

nedeljo. Zbor je bil v gasilskem domu ob 6.30 uri. Pripravljenih na odhod je bilo štirinajst gasilcev in dve gasilki PGD Krašče. Zbor PGD Krašče, PGD Peče in PGD Velika vas je bil pred gasilskim domom v Moravčah. Poveljnik GZ Moravče tovariš Janez Povirk je podal nekaj navodil glede organiziranosti, na kaj moramo biti pripravljeni, predvsem pa to, da smo tam, da pomagamo in ne kažemo ljudem naše osebne stiske ob dogajanju. Konvoj gasilskih vozil iz GZ Moravče je krenil proti CZR na Vir pri Domžalah, od tam pa smo bili prerazporejeni k PGD Homec. PGD Krašče so v ekipo dodelili gasilca iz PGD Homec. PGD Krašče smo bili dodeljeni v prvo ulico in več hiš. Vsepovsod kupi uničenih predmetov, blato. Lopate in samokolnice so bile v naših rokah. Ne vem niti, če je sploh kdo imel čas gledati okoli. Prazniti mulj, blato, uničene stvari, naložiti in odpeljati, da smo se sploh lahko prebili do hiš. Iz njih iznašanje mulja in izpiranje. Ljudje so sprejeli nas in našo pomoč. Tudi centralne peči smo iznašali, saj starejši tega sami ne zmorejo. Hiše so se nahajale tik ob deroči reki Kamniški Bistrici in vsake toliko je po njej mimo nas plavalo celo drevo s koreninami vred. Izmenjavali smo si delo, delali složno, hitro, saj so nas čakali še drugi. Tudi skavti s Homca so nam priskočili na pomoč. Ljudje tu so bili še vedno šokirani, prestrašeni, a hkrati hvaležni za vsako našo roko, ki je lajšala njihovo prizadetost ob zgubi njim neprecenljivih predmetov. Po skupinah smo odšli na malico in se vrnili hitro, kolikor je bilo mogoče. Po povratku nova ulica, nova hiša. Pri starejši gospe smo iznosili vse predmete iz pritličja - koliko je bilo to opreme, osebnih predmetov, predvsem pa zanj spominov - vse kar je bilo ob poplavi uničeno. Tu smo

sodelovali s prostovoljci in njenimi sosedi. Sledil je premik. Razdelili smo se v tri skupine, vsaka v eno ulico, tista naša najbolj severna je bila v mulju, blatu cela v odpadkih. Izvažanje blata in z muljem prepojenih predmetov. Koliko je bilo to njihovih osebnih stvari, predmetov. Peči, peleti, čevlji, omare, avtomobili - vse uničeno. Lopate, samokolnice - noter prazne, ven polne. Vodo za izpiranje so s cisterno pripeljali gasilci iz PGD Studenec, pri izpiranju pa smo sodelovali s PGD Stob - Depala vas. Črpalo se je na traktor s cisterno za gnojevko. Ljudje so bili za vso pomoč vsem, ki so jo dobili zelo hvaležni, mi vsi pa zadovoljni, da smo opravili dobro delo, ki pa še zdaleč ni končano.

V trenutku, ko zaključujem ta prispevek, smo že v pripravi na novo posredovanje. Tokrat odhajamo na pomoč v Zgornjo Savinjsko dolino in ta je v tem trenutku najbolj ogrožena, saj tam preteči mnogo plazov. Kar lahko z gotovostjo trdimo, da se bomo vsi, gasilci in gasilke GZ Moravče, ki bomo sodelovali, maksimalno potrudili za ljudi in želimo si tudi našega varnega povratka domov.

Tu smo zaradi otrok

Pogovor s Suzano Cvirn Guček, novo ravnateljico OŠ Jurija Vege Moravče in vrtca

Pogovor zapisala in fotografije: Albina Močilnikar

Že nekaj mesecev potrpežljivo spremljamo dela na gradbišču naše največje občinske investicije vseh časov. Ponosni smo in hvaležni za novo športno dvorano, nove učilnice, novo kuhinjo in energetske sanacije šole, o čemer bomo več pisali v naslednji številki. Pestro poletno dogajanje je zaznamovala tudi sprememba v vodstvu zavoda. Tik pred slavnostnim odprtjem novih prostorskih pridobitev predstavljamo novo ravnateljico. Sproščena, polna energije in zanesljiva, optimistična in z velikim veseljem za delo z mladimi so oznake, ki jih zaznaš ob druženju z njo.

Spoštovana ga. Cvirn Guček, dobrodošla v naši občini, med našo mladino in v, kmalu, novih, modernih šolskih prostorih. V času vrtočnega vzpona umetne inteligence, pojava Chat GPT-ja je motivirati učence za pridobivanje znanja poseben izziv tako za učence, učitelje in ravnatelje. Preden se dotakneva te najbolj aktualne teme, me zanima, kdo je Suzana Cvirn Guček?

»Po izobrazbi sem profesorica slovenščine in zgodovine. Vso svojo redno delovno pot opravljam v šoli, najprej kot učiteljica slovenščine in od leta 2011 kot pomočnica ravnatelja. Delo z otroki me neizmerno veseli, želim si vplivati na njihova mlada življenja in jim pomagati pri iskanju najboljše poti

do zastavljenih ciljev in jim pomagati pri uresničevanju njihovih ciljev. V prostem času rada berem, hodim v naravo, zelo rada imam morje.«

Prišli ste v času, ko je bilo šolsko dvorišče eno samo veliko gradbišče. Generacije otrok niso dočakale tako moderne športne dvorane in energetske sanacije stare šolske stavbe. Kakšne občutke je v vas vzbudil pogled na delovišče?

»Poleg dvorišča je bilo v času mojega prihoda gradbišče že povsod. Z navdušenjem sem šla v novi del stavbe in začela spoznavati nove prostore; tudi star del je dobil oder, skratka cela šola je postala eno samo delovišče, kar še povečuje moj optimizem, saj bomo z novim delom šole vsi dobili boljše pogoje, kar bo zagotovo pozitivno vplivalo na delo in učenje. Čeprav smo še zdaj sredi gradbišča, se veselim začetka novega šolskega leta v novih prostorih. Menim, da je lokalna skupnost tu opravila izjemno delo, saj se vsak kraj v Sloveniji ne more pohvaliti s takšnimi novimi učilnicami in tako moderno športno dvorano.«

Ste si po dobrem mesecu službovanja v Moravčah že ustvarili prvi vtis?

»Ko sem se prvič pripeljala v Moravče, me je navdušila lepota kraja. Po dobrem mesecu zaposlitve pa lahko izpostavim tudi, da sem na dosedanjih razgovorih s kolegi in predstavniki ustanoviteljice začutila veliko pozitivne energije in dobila občutek, da me sprejemajo. Vse moje dosedanje službe so bile v

mestu, na doseg nog, torej do 5 kilometrov od doma. Zdaj se prvič vozim malo dlje, kar me ne moti, vedno grem v nasprotno smer od gneče. Vsako jutro se z veseljem usedem v avto in pripeljem v šolo. Prevzem funkcije je potekal v sproščenem vzdušju, hvaležna sem, da so me tu pričakali najožji sodelavci, ki mi res zelo pomagajo. Naša šola je izjemno velika, kar nekaj časa bom potrebovala, da spoznam vse zaposlene, česar pa se zelo veselim, saj rada spoznavam nove ljudi.«

Prihajate z mestne v podeželsko šolo. Kaj vas je prepričalo v takšno spremembo?

»Tudi sama sem do svojega desetega leta živela v vaškem okolju, gozd je bil čisto zraven hiše, tudi svoje počitnice sem preživljala pri obeh babicah na vasi. Zato sem bila res vesela, ko sem sprejela odločitev, da se spoprimem z izzivom ravnateljstva in zasledila razpis za prosto mesto v Moravčah.«

Je vodenje tako velikega zavoda – vrtca, osnovne šole in podružnice – (pre)velik zalogaj? V čem vidite prednosti in pomanjkljivosti?

»Vsako vodenje skupine ljudi predstavlja zahteven zalogaj, na primeru šole pa je to še posebej močno izraženo, saj je to res poseben konglomerat, v katerem se srečujejo po starosti zelo različni ljudje, z različnimi pričakovanji, hotenji, željami in konec koncev tudi zmožnostmi. Če bi skušala opisati takšen zavod s podjetniško analogijo, govorimo o precej velikem podjetju, z veliko zaposlenimi, z zelo veliko ne ravno prostovoljnimi »strankami« (učenci) in potem še s še večjim številom zunanjih »družabnikov« (starši). Pri vsem tem omogoča zakonodaja šolam sramotno majhen upravni aparat, povsem nesorazmeren z velikostjo »podjetja«. Če pogledamo primerljivo (ali tudi bistveno manjšo po številu deležnikov) gospodarsko družbo, bi ugotovili, da je tam upravni aparat vsaj dvakrat ali tudi trikrat obsežnejši. Pa se večinoma sploh ne ukvarjajo z najranljivejšim delom populacije, kot politiki radi imenujejo otroke.«

Delo ravnatelja je splošni javnosti precej nepoznano, oziroma ga vidimo zelo površinsko, toda vodenje šole in vrtca zahtevata večšine, ki presegajo pedagoško-andragoški proces. Kaj vam jemlje največ delovnega časa?

»Že kar precej let v glavnem vsi slovenski ravnatelji tarnajo zaradi velikanskega obsega administrativnih poslov, da je vodenje šole postalo povsem uradniški, da, celo birokratski posel, čeprav naj bi prvenstveno to bilo pedagoško vodenje. Po drugi strani pa je praktično vsaka nova vlada zagotavljala, kako bo zbirokratiziranost v šolah zmanjšala. Žal v praksi pri tem ni bila uspešna še nobena, zelo povedno pa je, da vse to izpostavljajo, kar pomeni, da se problema zavedajo in priznavajo njegov obstoj. Tudi šolskih inšpektorjev praktično izvajanje pouka skorajda ne zanima, pa tudi množica vseh ostalih procesov, ki dnevno potekajo na vsaki šoli, ne, pač pa zgolj in samo dokumenti, papirji, paragrafi. Želim si, da bi se ta trend končno obrnil v drugo smer, ker to resnično jemlje energijo vsem, tako učiteljem kot drugim zaposlenim, kar ni prav. Naše glavno delo bi moralo biti poučevanje in vzgoja otrok, njihova dobrobit in varnost. Tu smo zaradi njih, vsi si želimo, da bi jim nudili varno in spodbudno učno okolje, v katerem bi lahko bolje razvili svoje potenciale.«

Odnosi v kolektivih so ključ uspešnega sodelovanja in uspešnosti institucije kot celote. Kakšna je vaša strategija vodenja šolskega kolektiva za ohranjanje dobrih medosebnih odnosov in uspešnega dela?

»V večjih skupinah ljudi je vedno izjemno težko zagotoviti ustrezno kompromisno ravnanje pri vseh udeleženi, ker smo ljudje na kompromise pač različno pripravljeni.

Moja taktika? Hmm ... Želim poslušati in slišati vsakogar od posameznikov, ki se srečujejo, srečujemo v tem kompleksnem organizmu, ki se imenuje šola. Menim, da je lažje dosegati sprejemljive rešitve, če imajo posamezniki možnost povedati svoja stališča in so slišani. Seveda pa je pogoj tudi, da se vsi zavedamo svojih odgovornosti in dolžnosti in smo v tem zavedanju spoštljivi med seboj. Sliši se kot preprost recept, vendar se pogosto izkaže,

da je potrebne kar veliko empatije, da sistem deluje vsaj približno v teh okvirih. Empatije pa imajo nekateri več in drugi manj.«

Zadnje čase se veliko govori o spremembi šolskega izobraževalnega sistema. Pripravlja se nov nacionalni program vzgoje in izobraževanja. Ste optimistka glede prihodnosti slovenskega šolstva?

»Po naravi sem optimistka. Tudi sama sem bila kot podpredsednica Sekcije pomočnikov ravnateljev v okviru Združenja ravnateljev in pomočnikov ravnateljev Slovenije aktivno udeležena na več posvetih, na katerih smo kar veliko časa namenili razpravam o željenih smernicah razvoja šolstva v Sloveniji. Res se veliko dogaja na tem področju v zadnjem letu, tako se je na primer že spremenil Zakon o osnovni šoli pa Pravilniki o normativih in standardih, kar kaže, da je trenutna vlada zelo resno vzela nalogo reformiranja šolstva. Pred tem smo bili priča zgolj slabotnim poskusom, za katere se je zdelo, da pravzaprav niti nimajo resnega namena. Sama sem prepričana, da bi morali s spremembami začeti že pred leti, tako da pozdravljam trenutne aktivnosti. Upam, da nas bodo ravnatelje in pomočnike ravnateljev še naprej vabili zraven in nam tudi prisluhnili, saj brez izkušenih praktikov nobena šolska reforma ne more biti uspešna.«

Ocenjujete vrtooglavi vzpon umetne inteligence, še posebej Chat GPT, kot razvojno prednost ali kot nevarnost?

»Na zaključku projekta Munera na Brdu pri Kranju smo poslušali predavanje Laurence Devillers, ki je bilo zanimivo, vendar brez zaključne misli o aplikativnih možnostih umetne inteligence pri pouku v šolah. Menim, da so to procesi, ki sicer imajo za nadaljnji tehnološki razvoj res velike potenciale, hkrati pa predstavljajo tudi velikansko nevarnost, česar se vse bolj zavedajo strokovnjaki širom sveta. Že bližnja prihodnost bo pokazala, v katero smer bo šlo šolstvo. Chat GPT pa že uporabljajo nekatere spletne trgovine za generiranje odgovorov strankam, kar se mi zdi zelo vprašljivo in tudi nespoštljivo do strank. Ja, pa dijaki in študenti ga tudi že uporabljajo pri seminarskih nalogah, ampak v končni fazi je vseeno potrebnega veliko znanja, če hočemo takšno orodje uspešno uporabljati.«

Ponudba številnih projektov je obsežna. Jih izbrati ali ne? Koliko? Po katerih merilih izbirati?

»Danes je učencem zagotovo potrebno omogočiti spoznavanje in ukvarjanje tudi s stvarmi, ki jih morda teoretično spoznajo v učilnici, vendar v učnih načrtih praktična podkrepitev ni predvidena. Podpiram projekte, ki so izbrani premišljeno, ki se jih da vključiti v pouk in pouk spremeniti, da je učencem zanimiv, da so aktivni. Torej sem za takšne projekte, zanimive in z dodano vrednostjo za učence in tudi za učitelje.

Fantastičen primer se mi zdijo šolske zadrugе, ki so že uzakonjene na Hrvaškem, v Srbiji ... V njih učenci lahko prostovoljno delajo, proizvajajo, promovirajo in prodajajo izdelke, kot bodo to v bodoče morda počeli v resničnem življenju. Pri tem se ogromno naučijo o podjetništvu skozi praktično delo. Sama sem članica iniciativne skupine, ki bo skušala prepričati odgovorne o smiselnosti vpeljave nečesa podobnega tudi v naš sistem. Da strnem, potrebno je učencem zagotavljati možnost, da razvijajo različne kompetence skozi dejavnosti različnih (dobro

premišljenih in v praksi dokazanih) projektih. Zelo dobro možnost predstavljajo mednarodne povezave preko Erasmus+, ki poleg vsega opisanega učencem omogočajo širjenje obzorij, poglobljanje jezikovnih znanj in jih pripravljajo z osnovami samostojnega življenja.«

Čemu boste v nagovoru namenili poudarek, ko boste prvič pozdravili in se predstavili našim osnovnošolcem? In še prej učiteljem?

»Ne vem še povsem. Vsekakor pa jih bom pozdravila ob začetku šolskega leta, jim povedala nekaj besed o sebi, jih spomnila na vrednote prijateljstva, tovarštva, medsebojne pomoči in spoštovanja. Zagotovo jih ne bom pozabila spomniti, da je dobro poznati svoje pravice, vendar se je ob tem nujno potrebno zavedati tudi svojih dolžnosti. Njihovo pozornost želim usmeriti na nove šolske prostore, ki so jih nedvomno nestrpno pričakovali. Ker pa sem resnično učiteljica, jih bom spomnila tudi na potrebno skrb zanje, da jih bomo lahko dolgo uporabljali.«

Tudi moji otroci so obiskovali to osnovno šolo.

Pogrešala sem predvsem to, da bi nadarjeni in uspešni učenci postali zgled drugim in bi ne bili izpostavljeni kot »piflarji« – v posmehovanje. Ste se s takšnimi problemi že srečevali, kaj deluje v ukrepanju?

»Na šolah preganjamo zasmehovanje, je pa to povezano z zgoraj zapisanim, in sicer da imamo opraviti z zelo velikim številom učencev z različnimi potrebami in zmožnostmi, za vse je potrebno poskrbeti, da napredujejo in se razvijejo v odgovorne mlade ljudi. Ljudje znamo biti zelo kruti in tudi pri otrocih je enako, odrasli samo tu, da to ublažimo, se z njimi pogovarjamo, da ponudimo veliko aktivnosti, pri katerih lahko ti otroci aktivno sodelujejo. Povezovanje otrok v skupne aktivnosti združuje kvalitete posameznih otrok in tukaj se začne spoštovanje. Učitelji smo pri tem pomemben vezni člen. Potrebno je torej stalno vzgojno delovanje, med katerim je potrebno učencem ves čas predstavljati neprimernost takšnega vedenja, saj s preventivo nedvomno dosežemo več kot s kaznovanjem. Ravno z zgoraj omenjenimi projekti je možno zelo dobro poskrbeti za razvoj različnih oblik nadarjenosti pri učencih. V iste projekte pa je potrebno vključiti tudi ostale. Ko neko stvar naredijo skupaj, vsak doprinese svoj košček mozaika. Tako nastane celota in spoštovanje z obeh strani. Je pa to tema, ki sloni tudi na družinah. Če se doma pogovarjajo o odnosih in ne le o dogodkih, je stvar bistveno drugačna. Otroci morajo biti slišani. Kar jim bomo sedaj dali, to bomo dobili nazaj.«

Sodelovanje s starši je za dobro delujočo šolo enako pomembno kot delo učiteljev. Kaj boste ponudili staršem?

»Če bi zdaj odgovorila, da sem povsem pripravljena na izzive, ki me čakajo, bi seveda zvenelo prepotentno. Na starše zelo računam. Zagotovo nimam že danes pripravljenih vseh odgovorov na vprašanja, s katerimi se bom srečala že v bližnji prihodnosti in da, imam tremo, kar je menda človeško in tudi prav. Mislim, da je za starše izjemno pomembno, da se zavedajo/-te, da imamo zaposleni v šoli in vi, starši, povsem isti cilj, da vlečemo, če se tako izrazim, za isti štrik. Zelo pametno je, če ga vlečemo v isto smer, se pravi,

naše sodelovanje je bistvenega pomena za dosego tega skupnega cilja. Prav tako pomembno pa je empatično zavedanje položajev enih in drugih, pri čemer imamo opraviti v šoli z bistveno večjim številom otrok, kot pa je to primer v še tako veliki družini. Zelo vam bom hvaležna, če se tega o skupnem cilju res velikokrat spomnite in nam zaupate, da vsi zaposleni v šoli delamo v korist vaših otrok po svojih najboljših zmožnostih. Medsebojno zaupanje je poleg sodelovanja pri vsem skupaj ključno.«

Starši se zadnja leta »celo bolj« spoznajo na vzgojno in izobraževalno delo kot strokovno usposobljeni učitelji. V vprašanju je malo cinizma in tudi nekaj resnice. Verjamem, da je vaš cilj vzpostaviti dobro (so)delujoči pedagoški trikotnik učenec <-> učitelj <-> starš. Kaj je vaše osnovno stališče glede tega?

»Naj zapeljem malo drugače. Starši se tako vedejo, ker so v skrbeh, ker so v stiski. Mi pa smo tu zato, da jih kot strokovnjaki prepričamo, da so njihovi otroci v dobrih rokah. In če to uspemo, potem je tega bistveno manj. Naša vloga je, da jim pomagamo. Ko starši razumejo, da smo vsi skupaj na isti strani in skupaj učinkovitejši, potem steče beseda tudi o temah pogovorov doma. Vzpodbujam tudi komunikacijo med starši in učitelji, saj je zanimanje staršev pomembno tudi z vidika otroka. Občutek, da njegovi starši pridejo in se zanimajo o dogajanju v šoli, je otroku pomemben bolj, kot si mislimo.«

Veliko vprašanj za začetek, kajne? V nas je tudi veliko pričakovanj, saj bodo sedaj zunanji pogoji dela izvrstni. Hkrati pa Vam želimo odločno in trdno stališče predvsem pri delu s strokovnimi delavci, učenci in starši. Vse dobro pri vodenju šole in vrtca. Dobrodošli v Moravčah. Upamo, da si boste vzeli nekaj časa tudi za neformalno druženje s prebivalci na številnih dogodkih v naši lokalni skupnosti.

Moravče – prizorišče Evropskega prvenstva v košnji

Besedilo: **Albina Močilnikar**

Fotografije: **Jan Uršič, Jakob Krt, Sebastjan Zajc,
Albina Močilnikar**

enem od najlepših koticov našega predalpskega sveta, v naši Moravški dolini, se je zadnji konec tedna v mesecu juliju odvijalo Evropsko prvenstvo v košnji. To so bili dnevi, o katerih se bo še dolgo govorilo, saj gre za največjo prireditev, ki se je kdaj koli odvijala v Moravški dolini.

Množica ljudi se je v soboto in nedeljo iz vseh koncev Slovenije in Evrope zgrinjala v Moravško dolino. Moravčani smo jih pričakali pripravljeni. Trški park je dobil novo cvetno zasaditev, nove klopi, ulice so bile urejene, sprehajalne poti ob Drtiščico na novo posute in prebivalci smo nestrpno pričakovali dogodek.

Pravila in posebnosti tekmovanja v ročni košnji

Priprava parcel se prične že po prvi košnji v maju ali začetku junija.

Travnike se dodatno valja in odstrani morebitne nečistoče. Pred samo košnjo se natančno odmeri posamezne parcele – za vsakega tekmovalca svojo in dodatno 20 % rezervnih parcel.

- Ekipo koscev in kosic posamezne države sestavlja 5 žensk in 10 moških. Pet udeležencev in dve udeleženci so lahko starejši od 30 let, drugi morajo biti mlajši. Leta 2015 je bila dodana še mladinska kategorija (do 14 let), v kateri tekmujejo dva dečka in ena deklica.

- Kosci kosijo površino 100 m² (10 x 10 m), kosice površino velikosti 35 m² (7 x 5 m), mladinci pa površino velikosti 25 m² (5 x 5 m).

- Pri tekmovanju se meri čas, s strani 12 mednarodno izkušenih sodnikov se ocenjuje tudi čistoča košnje. Seštevek časa in ocena čistoče tvorita skupni rezultat posameznega tekmovalca.

- Ob zaključku se podelijo nagrade za prava tri mesta v vseh kategorijah.

- Prestižna nagrada – prehodni pokal – lesen kip kosca, se podeli najboljši ekipi posamezne države v kategoriji kosic in koscev. Pokala prehajata iz rok v roke najboljšim koscem od leta 1969, kosicam od leta 1995.

Organizacija dogodka

Organizatorji, člani Društva podeželske mladine Moravče, so se na dogodek pripravljali vse leto ter tekmovanje in celotno 3-dnevno dogajanje izvedli kot pravi profesionalci. Njihov trud in željo po uspešni izvedbi dogodka je začutilo tudi nebo, ki je kljub nevihtni napovedi za nedeljo, postreglo s soncem ter jasnim nebom. Zgodnji jutranji dež je dodobra zalil prizorišče in tekmovalni poligon ter tako organizatorjem in tekmovalcem postregel z nepričakovanimi izzivi. Le teh so se lotili z dobro voljo in vztrajnostjo. Dobre energije, volje in zagnanosti ekipe organizatorjev ni zmanjkalo do konca. Mladi naše doline so nam pokazali, da znajo, da imajo voljo, moč in pogum speljati tekmovanje na evropskem nivoju.

Zgodovina košnje in tekmovanja

Ročna košnja trave je bila pred nekaj desetletji pomembno opravilo na vsaki kmetiji. Z uporabo strojev se je delo olajšalo in skrajšalo. S tem je začela zamirati tudi bogata dediščina običajev kmečkega življenja s številnimi šegami in navadami. Mednarodna udeležba na letošnjem tekmovanju je dokaz, da tradicija in običaji posameznih dežel ne bodo izumrli. Ne pri nas na Moravškem in Sloveniji, ne po Evropi. V Sloveniji za to pomembno kulturno dediščino skrbijo aktivni člani Društva koscev in kosic Slovenije.

Vrednote sonaravnega življenja naših dedov in babic so vodilo trajnostnega razvoja podeželja. Tradicijo, ki je omogočila preživetje tolikim rodovom, globoko spoštujemo in ohranjamo.

Prvo mednarodno tekmovanje v ročni košnji je bilo organizirano leta 1969, in sicer med Bavarsko in Tirolsko. Tekmovanja v ročni košnji so bila nato organizirana vsaki dve leti, pri čemer se je število sodelujočih držav povečevalo. Slovenija je prvič sodelovala leta 1995. Letos tekmovanje tretjič poteka v Sloveniji (leta 1999 v Kranju, leta 2011 v Cerkljah na Gorenjskem, v Moravčah 2023). Zadnje tekmovanje je bilo leta 2019 v Avstriji, obdobje ko-

rone je povzročilo 2-letni zamik pri pripravi naslednjega, pri nas v Moravčah.

Tekmovalci iz 8 držav

Na letošnjem dogodku so se poleg slovenskih, zbrali najboljši kosci in kosice iz 8 držav: Avstrije, Nemčije, Švice, Južne Tirolske, Španije (Baskije), Slovaške in Češke. Ker se na to prestižno tekmovanje uvrstijo le najboljši, posamezna država pred prvenstvom organizira kvalifikacije. Na letošnje tekmovanje se je uvrstilo 108 koscev in kosic.

Moravska noč, okrogla miza, povorka in tekmovanje

Evropsko prvenstvo nas je v petek zvečer uvedla Moravska noč z ansamblom Veseli svatje. Sobotno popoldne je ob 16. uri zaznamovala okrogla miza na temo »Od ročne kose do digitalizacije v kmetijstvu«. Soustvarjalci okrogle mize so s svojimi izkušnjami in predlogi poudarili pomembnost

Janez Vivoda – aktualni državni prvak v košnji trave in slovenski predstavnik na tekmovanju

Pri pripravi tekmovalne površine smo zmotili kosca Janeza Vivoda iz Kozjaka pri Mislinji, državnega prvaka v košnji trave. Previdno in z občutkom do tekmovalne površine je dvigoval poležano travo, ruval večje in trše plevele do področja, kamor je segala roka in si tako pripravljala boljše izhodišče za tekmovalni del. »Tujci so glavni favoriti za zmago,« je menil Janez. »Imajo sponzorje in veliko časa namenijo treningu. Slovenski tekmovalci imamo vsi doma kmetije, hodimo v službe,« je še povedal. Ob opazovanju svoje tekmovalne površine je opazil podrobnosti, vidne le njemu, kje je trava gostejša, kje poležana, kje je površina vsaj navidezno dobra. Kje se skrivajo luže ali presenečenja – krtine – in jih ni mogoče opaziti. Zaradi pomoči pri pripravi tekmovalnih površin je bilo časa za njegov počitek bolj malo, je bilo pa zadovoljstvo ob tem, da so bile priprave na tekmovanje uspešne, toliko večje.

digitalizacije za razvoja podeželja. Ob 18.00 so se v prireditvenem šotoru predstavile tekmovalne ekipe, izžrebale svoje startne številke in navdušile s prikazom svojih šeg in navad. Sobotni večer se je nadaljeval z Moravško nočjo z ansambloma Jureta Zajca in Big Foot Mama. Kombinacija, ki je poskrbela, da so se po moravških ulic do prizorišča vile kolone obiskovalcev.

Nedelja – dan za košnjo začet s sveto mašo

Nedeljsko jutro je postreglo s svežim, jasnim in sončnim dnevom. Jutranje maše so se udeležili tudi tekmovalci. Mašo je daroval letošnji novomašnik Blaž Zorko. Preden se je povorka tekmovalcev po Vegovi in Šlandrovi ulici napotila na prizorišče, je novomašnik blagoslovil tekmovalne kose. V zgodnji nedeljski jutranji uri povorke ni spremljalo številno občinstvo. Več jih je že čakalo na prireditvenem prostoru pod šotori, kjer je zbrane nagovorila evropska poslanka Ljudmila Novak. Preden

se je začel glavni tekmovalni del, je potekala predstavitev kmetijske mehanizacije. Nekaj deset metrov naprej je zbor mednarodnih sodnikov na testnih poligonih košnje usklajeval zahtevna sodniška pravila in letošnje kriterije čistoče reza.

Tekmovalci so imeli dovoljenje za pripravo oz. čiščenje svojih izžrebanih tekmovalnih površin. Nočni dež in namočena tla so pustila posledice, ki se lahko odražajo tudi v čistoči reza kose, zato so možnost priprave površine izkoristiti kar najbolje. Med njimi smo opazili aktualnega slovenskega prvaka v ročni košnji trave Janeza Vivoda iz Kozjaka pri Mislinji, ki ni mogel prehvaliti organizatorjev dogodka in truda ter prispevka predsednika slovenskih koscev Mateja Pibernika. Organizatorji so poskrbeli za travne površine, namenjene ogrevanju koscev in kosic, kar so le-ti s pridom izkoristili.

Pred začetkom tekmovanja je zbrane tekmovalce, goste in navijače pozdravil župan dr. Milan Balažič, jim zaželel športno tekmovanje, uspešno košnjo, dobro nabrušene kose in najboljše rezultate. Množica gledalcev in navijačev je nato za dobre 4 ure zavzela travnike, pripravljene za tekmovanje. Sledilo je tekmovanje v štirih kategorijah: deklice, dečki, kosice in kosci.

ZMAGOVALCI 2023

- kategorija deklice: **Hannah Bärnthaler, Avstrija**
- kategorija dečki: **Lukas Schinagl, Nemčija**
- kategorija kosice: **Elisabeth Stangl, Avstrija**
- kategorija kosci: **Florian Reithuber, Avstrija**
- ekipna zmaga ženske: **Avstrija**
- ekipna zmaga moški: **Avstrija**

Letošnji povezovalci dogodka Toni Brodar, Lucija Vrankar in Urban Zaveršnik so z mladostno energijo in v kombinaciji slovenskega, angleškega in delno tudi nemškega jezika uspešno koordinirali tekmovalne urice in navijaške ekipe. Vihrale so zastave, zvonili so zvonci in trobile troblje ... Tako mnogoterih navijaških rekvizitov naša dolina še ni in dolgo več ne bo uzrla. Navijači, ki so skušali preglasiti drug drugega in spodbujati tekmovalce, Ti pa so se zagrizeno, do zadnjega reza pozorno in hitro rezali travne bilke. Štiriurno tekmovanje ni utrudilo navijaških ekip, saj so glasno opravljale svojo nalogo tudi v poznih večernih urah. Marsikateri utrujeni navijač ali tekmovalec je našel priložnost za počitek v senci potoka Drtijščica, večina pa je izkoristila priložnost za druženje ob ansamblu Svedri, ki je obiskovalce ogreval do prihoda ansambla Saše Avsenika. Njihova legendarna glasba, poznana tudi pri naših severnih sosedih, je ne samo ogrela srca in pete obiskovalcev, ampak je na trenutke povzročila pravo glasbeno eforijo obiskovalcev.

Za goste, tekmovalce in obiskovalce se je dogodek zaključil v poznih nočnih urah. Za naše predane organizatorje, Društvo podeželske mladine Moravče, se je delo nadaljevalo v naslednje dni.

Moravska dolina in njeni prebivalci smo se predstavili kot dolina gostoljubja, sobivanja, izmenjav in bogate dediščine. Naslednje evropsko prvenstvo bo leta 2025 na Bavarskem. Dovolj je časa za priprave kosic in koscev.

Ekipa prostovoljcev Oratorija Moravče

Dario Vesel

»Letos smo s celotnim dogajanjem presegli sami sebe. Ta projekt ponosno zapuščamo vsi znotraj in zunaj moravških meja. Moje delo je bilo skrb za nabavo pijače in finančno vodenje celotnega projekta.«

Na kratko z organizatorji

Predani in požrtvovalni organizatorji in prostovoljci

Da bo Evropsko prvenstvo v ročni košnji trave ostalo v spominu moravške generacije kot eden največjih dogodkov, so poskrbeli aktivni člani Društva podeželske mladine Moravče, ki je dogodek izvedlo v soorganizaciji in sodelovanju z Društvom koscev in kosic Slovenije. Medtem ko je društvo pod vodstvom mladega Luka Pergarja prevzelo zahtevno delo organizacije izvedbe mednarodnega tekmovanja in spremljajočih tridnevni aktivnosti, so številna občinska društva poskrbela za kvalitetno in bogato promocijo Moravške doline.

Neprecenljivi so prispevki preko 50 prostovoljcev pri pripravi prostora, logistiki, kuhinji, strežbi, koordinaciji obiskovalcev, čiščenju, pospravljanju, dostavah, grabljenju trave in pogostitvi gostov z domačimi dobrotami.

Sebastjan Zajc

»Zelo sem ponosen na uspešno izveden projekt in ob vsej množici ljudi so me spreletavala močna čustva. S projektom smo startali pred 7 leti, ko smo na Dolenjskem po težkih pogajanjih dobili projekt. Zaradi korone se je tekmovanje izvedlo v letošnjem letu. Sodeloval sem kot idejni vodja in koordinator dogodka. Zadolžen sem bil za to, da so sredi travnikov v Moravčah igrali sami priznani glasbeniki.«

Luka Pergar

»Toliko veselja v Moravčah nisem še nikoli videl. Ko gledaš zagnanost in marljivost društvenih kolegov, vsa utrujenost prejšnjih dni izgine. Skrbel sem za tekoč potek dogodka in priskočil na pomoč, kjer je bilo to potrebno.«

Povezovalci dogodka Lucija Vrankar, Toni Brodar in Urban Zaveršnik

Nina Miklič
Lara Nemec

»Že nekaj mesecev pred dogodkom sem se posvetila urejanju potrebne dokumentacije za prijavo prireditve. Ko sem v nedeljo pred začetkom svete maše zagledala še sončne žarke, sem bila res vesela, da bodo tudi tekmovalci prišli na svoj račun. Uspel nam je fenomenalen vikend.«
(Nina Miklič)

»Trdo delo se je ob pogledu na vesele ljudi poplačalo. To vse skupaj mi je dalo motivacijo in zagon za moje naloge. Na začetku sem izdelovala promocijska gradiva, kasneje pa skrbela za finančni del na dogodku.«
(Lara Nemec)

Matej Pibernik, predsednik Društva koscev in kosic Slovenije, član evropske družine koscev ter organizator in koordinator tekmovalnega dela

Brez Mateja Pibernika letošnjega tekmovanja v košnji trave ne bi bilo v Moravški dolini. Matej prihaja iz Volčjega Potoka in k tekmovanju pristopa zelo odgovorno in resno. V Moravško dolino ga je pred leti pripeljala ljubezen in v naši dolini je tudi ostal. Tekmovanj se udeležuje že 15 let. Odkar je švicarski ekipi odnesel pokal, je tudi pri tekmovalcih drugih držav dobro zapisan. Veliko spoštovanje k njegovemu doprinosu mu izkazujejo tako tekmovalci kot tudi mednarodna sodniška ekipa. Matej je del ekipe družine koscev, posebne evropske družine, ki skrbi za to, da dediščina običaja košnje trave, dela kmečkega življenja, ki so ga spremljale številne šege in navade, ne bo zamrlo.

Na letošnjem dogodku je bil zadolžen za tekmovalni del, za povezavo s tekmovalnimi ekipami in tekmovalci, pripravo in odmero tekmovalnih površin, koordinacijo in izvedbo tekmovanja. Po Matejevem videnju je največji čar tekmovanja v združevanju kultur posameznih narodov in v izmenjavi šeg in običajev. Kot smo obiskovalci opazili tudi pri letošnji predstavitvi, največji poudarek predstavitev posvečajo Baski s svojimi specifičnimi plesi in Švicarji s svojimi tradicionalnimi zvonci, njihovim ubranim zvenenjem ter alpskimi rogovi. Slovenci smo prepoznavni po harmoniki in veselem in sproščenem druženju. Z malo grenkobe v glasu je dodal: »Avstrijci imajo običajno najmočnejše navijaške ekipe. Podeželje velja veliko več kot mesto, tudi država za razvoj podeželja nameni več sredstev. Podeželska mladina je ena najmočnejših organizacij v državi, ki skrbi za to, da mladina ostaja na kmetijah, kar vzpodbujajo tudi z izobraževanjem.«

Matej, opažam da imajo Čehi in Slovaki manjše ekipe, je za to kak poseben razlog?

Je, Slovenci, Avstrijci, Baski, Tirolci, Nemci in Švicarji so države ustanoviteljice tega tekmovanja, zato imamo polni kontingent tekmovanja, torej 10 koscev in 5 kosic, druge ekipe imajo omejitve glede števila članov.

Ali slovensko ekipo sestavljajo kosici in kosice iz vse Slovenije?

Ja, tako je. Pred 3 tedni smo imeli kvalifikacije na Javorščici, kamor so prišli kosci iz vse Slovenije, od Štajercev, Dolenjcev, Korošcev ...

Ali vsi kosci na tekmovanje pridejo s pravimi tekmovalnimi kosami?

Ja, tako je. Običajna kosa ima rezilo dolgo cca 80 cm, tekmovalna pa preko 130 cm. Naši prvi tekmovalni začetki so bili z navadnimi kosami, a smo jih kar hitro zamenjali s tekmovalnimi.

Se košnja z veliko koso razlikuje od košnje z malo koso?

Niti ne, gre za podobno zgodbo kot pri kolesu; Primož Roglič ima specialko, ljubiteljski kolesarji pa navadno kolo. S tekmovalno koso odkosiš več naenkrat. Košnja z njo je v bistvu lažja. Spreminjajo pa se materiali tekmovalnih kos. Na tekmovanjih spremljamo nadgradnje kos, predvsem v materialih, in ugotavljamo, kako se nadgradnje odražajo v tekmovalnem času.

Je letošnji teren v Moravčah kaj posebnega?

Letos imamo v Moravčah zelo težek teren; trava je zelo visoka, gosta in nepredvidljiva v notranjosti. Kosci bodo imeli zahtevno delo in zmaga bo težko zaslužena.

No, 10 x 10 ni prav majhna površina za tekmovalno košnjo?

Najboljši kosci bodo kosili okoli 2 minuti.

In če hočeš zmagati, na kaj moraš paziti?

Paziti moraš predvsem na čistočo, torej ali je enak rez, so stopničke, si kaj spustil. Če kosiš preširoko, ostaja trava nepokošena. Ko se pograbi se vidijo vse napake in sodniki hitro prisodijo kazenske točke.

Kako so razporejeni sodniki in kakšna je njihova glavna naloga?

Vsaka država ima po 2 sodnika. Sodniki ocenjujejo vse parcele. Vsak ima svoj list in ocenjuje individualno po parcelnih številkah z ocenami od 0 do 4. Nič je najboljša ocena, saj se sodniške točke prištejejo končnemu času košnje po faktorju 4 sekunde na točko. Točke domačega sodnika se za tekmovalca ne upoštevajo.

Dva slovenska sodnika sta tudi bivša tekmovalca v košnji, kajne?

Da, tudi onadva sta bivša kosca, zelo izkušena tudi s sojenjem na zadnjih 4 tekmovanjih. Slovenski sodniki veljajo za ene boljših sodnikov, po njih se zgledujejo tudi ostali sodniki.

Izobraževalni spremljevalni program

Okrogla miza: Od ročne kose do digitalizacije v kmetijstvu

✓ organizaciji prvenstva je obvezen del tudi spremljevalni program z izobraževalnimi vsebinami. Letos je bila to okrogla miza z naslovom *Od ročne kose do digitalizacije v kmetijstvu*, ki je potekala dan pred tekmovanjem v Kulturnem domu. Sooblikovali so jo:

- **Prof. dr. Miran Lakota**, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede UM, vodja Katedre za biosistemsko inženirstvo, kjer so z digitalizacijo začeli leta 2001 in jo nadgradili leta 2008 z uvedbo novih predmetov s temo digitalizacija kmetijstva. Njihovo raziskovalno delo je usmerjeno v natančno in pametno kmetijstvo.

- **Anja Mager**, predsednica Zveze slovenske podeželske mladine in mlada kmetica, ki na domači kmetiji uspešno uvaja digitalizacijo, kar jim olajša delo in prihrani čas.

- **Matjaž Pirnat**, mladi kmet in raziskovalec, ki prihaja iz ene največjih kmetij v Moravški dolini in je strokovnjak na področju pedologije.

- **Stefan Velkov**, ustanovitelj start up podjetja Precizni vinogradi, ki se ukvarja z analizami vinogradov iz zraka z uporabo dronov.

- **Luka Pregar**, predsednik DPM Moravče.

Simpatična moderator-ka **Doris Ledina** je gostom odpirala zanimive tematike, o katerih so se razgovorili in nakazali zanimiva področja, vredna nadaljnje podrobnejše razprave.

Nepogrešljiva vloga kose, starodavnega in nujno potreb- nega ročnega orodja je v preteklosti omogočalo preživetje številnim rodovom. Na določenih strmih in skalnatih področjih Slovenije je še vedno nepogrešljiva in služi svoji prvotni funkciji. Tako bo tudi ostalo, hkrati so bili sogovorniki enotni, da je modernizacija nujna, poteka naj počasi in previdno.

»Na modernizacijo kmetij vpliva veliko faktorjev: strmina in pozicija terena, starost kmetije, njen poslovni model, kdo vodi kmetijo, koliko je lastnik odprt za inovacije in kolikšna je pripravljenost za investicije,« je povzel Stefan Velkov. Ob obiskih na terenu sogovorniki opažajo, da imajo pri mladih prevzemnikih zadnjo besedo še vedno starši.

Starostna struktura članov slovenskih kmetij je za digitalizacijo kmetijstva zelo neugodna. Le 4,6 % kmetij ima mlade prevzemnike. Dostopni uradni podatki kažejo, da le-ti investirajo veliko, saj je 41 % investicij, ki so podprte s strani EU, izvedenih s strani mladih prevzemnikov.

»Torej, kje so ključni izzivi modernizacije? Mladi si upajo, si drznejšo in zaupajo v nove tehnologije,« je poudarila Anja. »Mladi razumejo tehnologijo. Mladim je pomembno, da imajo tudi prosti čas, zato so nova tehnologija, novi stroji in robotizacija neobhodno potrebni. Optimizacija delovnega procesa na kmetiji s preciznim kmetijstvom omogoča opazni prihranek, saj apliciramo točno odmerjeno količino gnojila, škropiva, vode, oroševanja, kot ga rastline in zemlja potrebujejo, kar seveda prispeva k ekonomiki kmetije.«

Prof. Lakota meni, da smo priča procesu počasne digitalizacije. Na eni strani imamo kmetije, ki so z digitalizacijo začele pred več kot 10 leti. Digitalizacija se po terenu širi vedno hitreje. Pohvalno je, da je interes kmetov za digitalizacijo vedno večji. Po mnenju prof. Lakote so mladi v prednosti, ker že rastejo z internetom, vsak dogodek, ki se organizira na temo digitalizacije, povezuje znanje različnih ponudnikov in širi vedenje o koristih, ki jih prinaša digitalizacija na kmetije.

Za investicije so potrebni različni dejavniki: čas, vsebina do implementacije, finančno pokritje investicije. O tem je spregovoril Matjaž Pirnat, ki je poudaril, da ne moremo vedno vse gledati skozi denar, saj so investicije drage in se na kratek rok ne izidejo. Kriteriji za pridobitev sredstev EU niso naklonjeni vsakemu tipu kmetije. Digitalizacija je zelo učinkovita pri izboljševanju kakovosti talnih površin, saj je živost tal, na katero vplivamo z vnosom fitofarmaceutskih sredstev, zelo pomembna. »Vse izvira iz tal in vse se vrača vanje«, je poudaril.

Sogovorniki so se strinjali, da niso samo kmetje tisti, ki bi morali prevzeti breme digitalizacije. Priložnost vidijo v razpršitvi odgovornosti med občine, saj je nemogoče, da breme prevzamejo le kmetje. Velike rezerve imamo Slovenci tudi v medsebojnem sodelovanju, povezovanju in skupnem investiranju. Kot je omenil Stefan, na terenu opaža velik kontrast med tistimi, ki že imajo vse in so s tem zadovoljni, in tistimi, ki razmišljajo trajnostno in gledajo tudi vnaprej vključujoč dvig kvalitete pridelka in izredne modernizacije kmetijstva, ki je bolj očitna v tujini. Izziv, ki predstavlja oviro pri hitrejši digitalizaciji kmetij, je v standardiziranih razpisnih pogojih, ki bi lahko, če bi bili bolj socialno pravični in prilagojeni različnim tipom kmetij, uspešnejši za kandidate.

Na koncu so se sogovorniki dotaknili tudi aktualne teme; kdo je tisti, ki bi lahko pomagal kmetu, da bi mu bilo pri prehodu k modernizaciji in digitalizaciji kmetijstva, lažje? Je to Ministrstvo za kmetijstvo, kmetijska svetovalna služba, fakultete, kmetje sami, podjetja, ki ponujajo rešitve? Tema, ki je odprla veliko novih predlogov in idej, torej je tem za naslednjo okroglo mizo še veliko.

Nagovor župana dr. Milana Balažica ob odprtju evropskega prvenstva v ročni košnji

imeni Občine Moravče in v svojem imenu pristrčno pozdravljam vse udeležence letošnjega Evropskega prvenstva v ročni košnji, ki prihajate iz vseh koncev našega kontinenta.

V posebno čast in veliko veselje mi je, da lahko na takšnem mednarodnem tekmovanju v Sloveniji pozdravim tudi vse goste iz sodelujočih držav. Še posebej pozdravljam vse tekmovalke in tekmovalce, ki jim v športnem duhu želim čim več uspeha. Prav tako pozdravljam ekipo Društva podeželske mladine Moravč, ki se ji ob tej priložnosti zahvaljujem, da so sprejeli odgovorno delo organizatorja tega velikega tekmovanja.

Vsem izrekam toplo dobrodošlico v Moravški dolini, v enem od najlepših kotičkov našega predalpskega sveta. V dolini enajstih gradov in prek trideset mlinov. V dolini, kjer se ubrano povezujejo kulturno-zgodovinski spomeniki in naravne lepote. V dolini Jurija Vege, Friderika Barage, Franca Pirca, Frana Detele, Josipa Mala, Daneta Zajca in mnogih drugih. V dolini športnih šampionov, skakalcev Primoža Peterke in Lovra Kosa. V dolini prijaznih ljudi.

Čeprav dandanes sodobna tehnologija prodira tudi na podeželje, tudi v kmetijstvo, je človek kljub sodobnemu načinu življenja še naprej povezan z naravo in od nje odvisen. Zato jo moramo varovati za nas in za naše zanamce. Vrednote sonaravnega življenja naših dedov in babic so tudi naše vodilo. Tradicijo, ki je omogočila preživetja tolikim rodovom, velja globoko spoštovati.

V to nedvomno spada tudi ročna košnja trave. Ročna košnja trave je bila nekoč pomembno opravilo na vsaki kmetiji. Namesto strojev so to delo opravljali na roke z navadnimi kosami. Še pred nekaj desetletji je bila večina dela pri košnji in žetvi opravljena ročno, zato so vsakdanja kmečka opravila potekala dlje časa. Pri košnji se je zbrala vsa vas, od kmečkih gospodarjev do zadnjega hlapca in dekle. Dobri kosci so se potrudili, da bi pokosili kar se da hitro in čisto. Najboljši kosci pa so uživali še poseben ugled. Seveda se je z uporabo strojev to delo olajšalo in skrajšalo; s tem je začela zamirati bogata dediščina običajev kmečkega življenja, ki so ga spremljale številne šege in navade.

Zato sem zelo vesel številčne mednarodne udeležbe na tem tekmovanju, ki je brez dvoma dokaz, da tradicija in običaji posameznih dežel ne bodo izumrli. Ne pri nas na Moravškem in Sloveniji ne po Evropi. Vsem tekmovalcem želim športno tekmovanje, uspešno košnjo, dobro nabrušene kose ter najboljše rezultate. Ob vseh spremljevalnih dejavnostih, moravški kulinariki in žlahtni kapljici, pesmi in plesu vsem želim dobro počutje v najbolj jugovzhodnem delu Gorenjske, v Moravški dolini pod Limbarsko goro. Dobrodošli v Moravčah.

S temi besedami razglašam, da je Evropsko prvenstvo v ročni košnji odprto.

Kulturno potepanje na začetku poletja

BESEDILO: DANICA JANČAR, FOTOGRAFIJE: BOJANA DORIČ

Tik pred počitniškim – dopustniškim časom smo ujeli zadnji termin za naš letošnji izobraževalni izlet ali ekskurzijo. Zadnje čase nam je blizu literatura in po lanskem spoznavanju Srečka Kosovela, smo se letos ustavili na Vrhniku pri Ivanu Cankarju.

Sreda, 28. junija, se je začela hladno in deževno, skoraj bi potrebovali lahko bundo. Proti Vrhniku je že kazalo na bolje. Ko se nam je pri kavi »pridružil Ivan Cankar«, pravzaprav njegov dvojnik in soimenjak, v vlogi vodnika po Cankarjevi spominski hiši, smo bili takoj boljše volje. Bil je izvrsten, povedal nam je res veliko stvari in postavil na glavo naše znanje o Cankarju. Že od otroštva je bil Cankar nekaj posebnega. Če bi ga postavili v današnjo šolo, bi izstopal iz poprečja in bi imel podobne težave kot takrat. Vodnik je v svojo pripoved spretno vpletal citate iz Cankarjevih del in citate o njem v takratnih časnikih. Zanimivo in kot naročeno za srednješolsko mladino, da bi morda z drugačnim pričakovanjem segala po njegovih delih.

Popoldan pod Polhograjskimi Dolomiti

Pot smo nadaljevali skozi Polhograjsko hribovje proti Polhovemu Gradcu. Spet en kotiček Slovenije, ki ga večina še ni obiskala, čeprav smo kar prepričani, da Slovenijo pa ja že vso poznamo. Naš cilj

je bil obisk pozno gotske cerkve sv. Petra. Tudi tu nas je spremljal vodnik, ki nas je s širokim znanjem in zanimivo pripovedjo ves čas držal v pozornosti. Nepredstavljivo velika cerkev v tako mali vasi! Zgodovinarji si še vedno niso edini, kako in zakaj je bila zgrajena. Povezana je z grofi Blagaji. O Rihardu Blagaju, botaniku, smo izvedeli več v njegovem dvorcu, ki je še sedaj skoraj do potankosti enak, kot ga je narisal Valvasor.

Slišali smo zgodbo o roži blagajev volčin (Daphne Blagayana) in si ogledali muzejsko sobo z edinstvenimi in dragocenimi predmeti, ki prikazujejo življenje in delo v teh krajih. Vsi smo bili enotnega mnenja, da je velika škoda, ker v moravški občini ne premoremo prostora za prikaz bogate kulturne, etnološke in tehnične dediščine naših prednikov.

Ob zanimivem pripovedovanju je čas nepričakovano hitro minil in oglasili so se lačni želodci in nas usmeril proti gostišču Pri Pratkarju, kjer so domači poskrbeli za nas. Lep dan smo preživeli. Pregovor, da se po jutru dan pozna, ne drži vedno, ali pa izjeme potrjujejo pravilo.

Tabor gasilske mladine GZ Moravče 2023

ZA GZ MORAVČE: MLADINSKA KOMISIJA

VGasilski zvezi Moravče smo organizirali tabor gasilske mladine, ki je potekal od 7. do 9. julija v ČŠOD Prvine.

Vpetek smo se vsa društva dobila pred PGD Moravče in se z vsemi kombiji odpeljali na Prvine. Po nastanitvi smo imeli večerjo, nato pa dvig zastave. Obiskali so nas predstavniki iz PGD Trojane in PGD Zagorje-mesto. Predstavili so nam svoja gasilska vozila. Otroci so imeli veliko vprašanj, saj tako velikih vozil v naši gasilski zvezi ni.

Sobotno dopoldne smo se odpravili na orientacijsko-kondicijski pohod na Čemšeniško planino. V popoldanskem času smo izvedli gasilsko-športne igre, preko katerih so otroci spoznavali gasilsko opremo in delo operativcev. Za

sprostitev smo si privoščili igro z vodnimi baloni. Obiskal nas je tudi župan dr. Milan Balažic, ki si je kljub naporному urniku vzel čas in se pripeljal na Prvine. Ogledal si je prostore tabora in otrokom namenil nekaj spodbudnih besed. Oba dneva se je taboru pridružil tudi poveljnik GZ Moravče Janez Povirk. Zvečer smo nad ognjem pekli hrenovke in se družili ob tabornem ognju, kjer so pogumni mladi gasilci pokazali svoje pevske in plesne sposobnosti. Tabor smo zaključili v nedeljo dopoldan s spustom zastave.

Zahvaljujemo se vsem donatorjem in ostalim članom, ki so pripomogli k izvedbi tabora gasilske mladine GZ Moravče.

Na pomoč!

Gasilska vaja ob 85. obletnici PGD Krašče

BESEDILO: NUŠA KLOPČIČ, FOTOGRAFIJE: SILVO VIDERGAR

Na zadnji dan junija so se po prostovoljnih gasilskih društvih v občini Moravče oglasili pozivniki:

Pager2SMS
30.6.23 18:00:00
VAJA- GORI GOSPODARSKO
POSLOPJE, IMENJE 8

Bila je društvena gasilska vaja ob 85. obletnici PGD Krašče. Vaje se je na povabilo PGD Krašče udeležilo skupaj 42 operativnih gasilk in gasilcev z devetimi vozili. Poleg operativnih gasilcev domačega društva PGD Krašče so na vaji sodelovali še operativne gasilke in gasilci iz društev PGD Moravče, PGD Peče, PGD Vrhpolje in PGD Velika Vas.

Vaja se je odvijala na kmetiji Pr' Potokarju na Imenjah. Zaradi številnih prisotnih operativnih gasilk in gasilcev z vsemi vozili je bila v času vaje cesta mimo mesta intervencije zaprta. Obvoz za civilni promet je bil urejen kot je predpisano. Namen vaje je bil osvežitev znanj reševanja in pomoči gasilcev v primeru požara - v tem primeru gospodarskega objekta - kjer sta bili med ognjenimi zublji ujeti dve osebi.

V času, ko je ena ekipa gasila požar na delu gospodarskega poslopja, je druga iskala in rešila ujeti osebi. Tlak

v hidrantnem omrežju je hitro padel pod nivo, zato je bilo potrebno iskanje novega vodnega vira, ki smo ga našli v zbiralniku vode nedaleč stran nad mestom požara.

Obstajala je velika verjetnost, da se požar razširi še na drug del gospodarskega poslopja. Preventivno so iz tega dela iznesli vse nevarne snovi. Ves čas pa se je izvajalo tudi varovanje

sosednjih dveh objektov z vodno zaveso, da ne bi prišlo do preskoka požara. Vajo so si ogledali krajan iz bližnje in daljne okolice. Sta jo pa pod budnim

očesom spremljala tudi predsednik GZ Moravče tovariš Jurij Božjak in poveljnik GZ Moravče tovariš Janez Povirk. Slednji je po končani vaji ob zaključku poudaril pluse in minuse in kaj bi bilo lahko še boljše. Nekaj besed pa je zbranim gasilkam in gasilcem namenil tudi gospodar na kmetiji Tilen Novak, ki je sicer tudi član domačega gasilskega društva Krašče.

Po zaključeni vaji je za vse sodelujoče na vaji sledila malica pred gasilskim domom v Kraščah. Za njih in vse krajanе ter obiskovalce pa so kraški gasilci v nadaljevanju pripravili tudi gasilsko veselico. Na njej ni manjkalo jedače in pijače, srečelova in plesa ob zvokih ansambla Gregorja Kobala.

NOVO VOZILO IN BRIZGALNA ZA 85 LET DELOVANJA

BESEDILO: NUŠA KLOPČIČ, FOTOGRAFIJE: SILVO VIDERGAR

**Ljudje so na prvem mestu in so ljudje, ki so na pravem mestu.
Prostovoljno gasilsko društvo Krašče je na pravem mestu že 85 let.**

»Imate moje dovoljenje in lahko s svečanim mimohodom pričnete.« S temi besedami je predstavnik Gasilske zveze Slovenije, namestnik predsednika Ljubljana regija III tovariš Matjaž Korošec izrekel dovoljenje za pričetek parade.

V paradi so se razvrstili nosilec državne zastave, mažoretke **Moravške Lilije** in **Pihalna godba Moravče**. Gasilsko parado je vodil gasilski tovariš **Tomaž Dobnikar**, poveljnik PGD Krašče z dvema spremljevalcema. Za njimi se je razvrstilo deset praporščakov začeni s praporom domačega **PGD Krašče** z dvema spremljevalcema, tem pa so sledili prapori sodelujočih sosednjih gasilskih društev **PGD Moravče**, **PGD Vrhpolje**, **PGD Peče**, **PGD Velika vas**, **GZ Moravče**, **Veterani GZ Moravče**, **PGD Studenec**, **PGD Prevoje** in **PGD Šalamenci**. V nadaljevanju parade je tovarišica **Anja Jančigaj** vodila ešalon mladine, tovariš **Milan Kovačič** ešalon štiridesetih uniformiranih gasilk in gasilcev ter spremstvo gasilskih vozil sodelujočih društev v paradi, in sicer GVV-1

Krašče, GVV-1 Vrhpolje, GVV-1 Peče, GVM Velika vas, GVM Moravče, GVC-3 Moravče, GVM Studenec, GVC-1 Prevoje in GV-1 Šalamenci. S konjsko vprego, ki je peljala prvo motorno brizgalno, so do zbornega mesta pripeljali tudi nekaj uniformiranih gasilskih veteranov domačega društva. Po prihodu parade na zborna mesto

udeležencev v paradi in po povelju »*Moja komanda je izvršna. MIRNO.*« je Pihalna godba iz Moravč zaigrala slovensko himno. Svečano slovesnost je povezovala gasilska tovarišica domačega društva Lidija Lukan. Ta je naprej nagovorila vso zbrano množico, ki se je udeležila slovesnosti ob 85. obletnici društva in svečanem prevzemu novega orodnega vozila GVV-1, Iveco 70C18H skupaj z novo motorno brizgalno.

V nadaljevanju je na kratko povzela čas ustanovitve in mejnike delovanja društva skozi leta. Leta 1938 se je v Krašcah formiral sestav prostovoljcev, imenovan Četa sv. Andreja, da bi se izurila in po najboljših močeh priskočila na pomoč ob požarih in drugih nesrečah. Prostovoljno gasilsko društvo je vsa leta pomenilo gibalno vaškega življenja v okoliških krajih. V letih delovanja najdemo pravo poplavo zanimivih dogodkov, ki pričajo o

tvornosti in uspešnosti pa tudi občasnih zastojev, v sicer skokovitem napredovanju društva v številu članov, opremi, izobraževanju, prireditvah, vajah in nenazadnje intervencijah. Poudarila je tudi, da ima PGD Krašče v svojem okolju prav poseben pomen, da je sprejeto med prebivalci tudi takrat, ko potrka na vrata s prošnjo po finančni pomoči. Gasilkam in gasilcem PGD Krašče je ob prevzemu novega vozila zaželela veliko vaj ter malo intervencij.

Med slavnostnimi gosti je pozdravila predstavnika Gasilske zveze Slovenije, namestnika predsednika Ljubljane regije III tovariša **Matjaža Korošca**, župana Občine Moravče gospoda **dr. Milana Balažica**, predsednika GZ Moravče tovariša **Jurija Božjaka**, častnega predsednika GZ Moravče ter podžupana Občine Moravče tovariša **Ivana Vidica**, podpoveljnika

GZ Moravče tovariša **Robija Jesenška**, župnika **Bogdana Dolenca** ter botra, evropske poslance **Ljudmilo Novak** in **Janija Pergarja**, ki ga je zastopala

Leja Pergar. Poseben pozdrav je v imenu domačega društva namenila vsem uniformiranim gasilcem sosednjih gasilskih društev in vsem, ki so se zbrali na tej svečanosti. Vsi pogledi so bili uprti v novo gasilsko vozilo, Iveco 70C18H, tipizacija orodnega vozila GVV1, ki je zamenjalo dosedanje vozilo Volkswagen GL 46, tipizacije GVV1, katero je PGD Krašče služilo dve desetletji.

Kraški gasilci se zavedamo, da le s posodabljanjem gasilske opreme in posodabljanjem naših znanj, lahko izboljšujemo našo učinkovitost na intervencijah. Da bo vozilo dobro opravljalo svoje naloge, gasilke in gasilce obvarovalo prehudih preizkušenj in bodo krajsi in njihovi domovi varni, je župnik **Bogdan Dolenc**, ki je v imenu župnije Moravče zastopal župnika Kancijana Čižmana, podelil božji blagoslov in blagoslovil novo vozilo. Ob tem pa nam namenil nekaj besed. *»Lepa navada je, da blagoslovimo gasilska vozila, da blagoslovimo vse, kar je plemenitega, dobrega, novega, kar je sad človeške dobrote, pa tudi Božje dobrote. Gasilni avto, ki ste ga nabavili, je gotovo sad številnih darov, plemenitosti, darežljivosti ljudi, pa tudi dobrote garanja, dela, organizacije. Zato naj ta blagoslov da, da bo reševal življenje, reševal domove, reševal živali, reševal vaše trdo zaslužen imetje. Naj vsi, ki ga bodo vozili, vozijo varno čeprav na nujni poti, naj prinašajo rešitev, naj prinašajo vse dobro.«*

Blagoslovu je sledil nagovor predsednika PGD Krašče tovariša **Antona Lukana**, ki je najprej vse prisotne pozdravil in se zahvalil za njihovo podporo Kraškim gasilcem. In nadaljeval z odlomkom iz zgodovine društva in njegove opreme. *»Naj povem,*

da se je prvi nakup vozila, voz s konjsko vprego, zgodil takoj po vojni pri Valentinu Šlibarju v Domžalah. Za gasilske potrebe ga je predelal Jože Fuggar s Podstrani.« In opisal posebnosti in razvoj tehnologije v preteklih desetletjih. *»Gasilska vozila so posebna vozila in z razvojem tehnologije se zelo hitro spreminjajo, vse z enim samim namenom, čim hitrejšim ter uspešnim spopadanjem izzivom na intervenciji. V samo dobrih sedemdesetih letih smo PGD Krašče prišli s konjske vprege na najsodobnejše vozilo v kategoriji, ki nam pripada. Da smo prišli do sem, naj se zahvalim vsem, res vsem, ki so nam to omogočili ter opravili ogromno prostovoljnih ur in porabili veliko prostega časa, da smo postopoma prišli do tako posebnega vozila. Naj poudarim, da je naše vozilo prvo v Sloveniji z motorno brizgalno povezano na visoki tlak za notranji napad, oziroma se lahko motorna brizgalna uporabi za črpanje vode iz zalitih prostorov. Na tem mestu bi rad povedal, da Kraški gasilci z opremo ravnamo vestno ter se trudimo upravičiti vaše zaupanje, zaupanje vseh ljudi v nas in se bomo trudili tudi v bodoče.«* Ob tej priliki se je zahvalil tudi lokalni skupnosti, z županom **dr. Milanom Balažicem** na čelu, ki je odigrala ključno vlogo pri nakupu in izrazil želo, da bi lokalna skupnost tudi v bodoče imela posluh za gasilce.

Veliko in srčno zahvalo je namenil svojemu predhodniku **Juriju Božjaku**, gonilni sili tega projekta v našem društvu, hkrati pa se mu je zahvalil za vse dosedanje delo, ki je pustilo v društvu njegov pečat. *»Jure še enkrat ti hvala.«*

Tako je moto prejšnjega predsednika prevzel tudi današnji predsednik in to drži. *»Gasilsko društvo je en člen verige, z ostalimi tukaj prisotnimi pa skupaj tvorimo verigo.«*

Na govorniški oder je stopil tudi nekdanji predsednik PGD Krašče, današnji predsednik Gasilske zveze Moravče tovariš **Jurij Božjak**. Izrazil je željo, da bi se avto uporabljal bolj za vaje, za preventivo in čim manj požarov, da nadaljujemo delo in da bi bile z novim avtom srečne vožnje. Bil je kratek in jasen, a v njegovih očeh je bilo videti ganjenost, da cenimo ves njegov dosednji trud, ki ga je vložil v domače društvo.

Župan občine Moravče **dr. Milan Balažic** je na humoren način opisal človeka in gasilsko društvo. *»Danes praznujemo 85. obletnico Prostovoljnega*

Slavnostni gostje in govorniki na proslavi

Bogdan Dolenc,
župnik

Anton Lukan,
predsednik PGD
Krašče

Jurij Božjak,
predsednik Gasilske
zveze Moravče

dr. Milan Balažic,
župan Občine
Moravče

Matjaž Korošec,
predstavnik GZS

Ljudmila Novak,
evropska poslanka

Rok Vozel,
voznik gasilskega
vozila in gasilec

gasilskega društva Krašče in saj veste – ljudje pri petinosemdesetih letih imajo že kar kakšno težavico ali dve, naš petinosemdesetletnik pa izgleda zelo sveže, zdravo, mladostno. »V svojem govoru je tudi pojasnil, da so najbolj zaslužni za ta avto občanke in občani naše občine, ki so ga plačali. Občina je njihov denar zbrala in ga potem namenila za nakup vozila. »Tako ima vsak od vas en košček tega avta v svojem žepu. Vsi skupaj imamo pa to prekrasno vozilo, ki nam bo čudovito služilo v prihodnjih letih. Kot smo rekli za vaje, za suhe vaje, bolj kot za mokre, pa da nam ga ne bo prevečkrat videti kje drugje, kot samo na vajah.«

Nekaj spodbudnih besed in želja je gasilcem namenil tudi predstavnik GZS, namestnik predsednika Ljubljana regija III tovariš **Matjaž Korošec**. »Jaz vam želim, da s tem vozilom naredite čim več lepih uric, kot da bi to vozilo bilo velikokrat na intervencijah. Ker vemo to, da takrat kadar so vozila na intervencijah, da je takrat tudi hudo. Naj vam služi častno in kot je že župan povedal, imate zlate krajane, da so vam pomagali pri zbiranju denarja, da danes lahko to zadevo pač sprejemate v svoje roke.«

V nadaljevanju slovesnosti je predsednik PGD Krašče tovariš Anton Lukan podelil botroma **Ljudmili Novak** in **Janezu Pergarju**, ki ga je zastopa **Leja Pergar**, v zahvalo in spomin priložnostno darilo – leseni hidrant – ki ga je izdelal **Ivan Gabrovec**, član Društva rokodelcev – Rokodelskega centra Moravče.

Nato je v imenu obeh »botrov« spregovorila Ljudmila Novak in zaključila z besedami. »Najprej se vam zahvaljujem za vašo pripravljenost, da pridete na pomoč, ko vas potrebujemo. In vem, da se tudi veliko izobražujete, zato da potem lahko varno posredujete, da pazite na nas, na krajane, občane, vse tiste, ki potrebujejo pomoč, predvsem pa morate najprej paziti sami nase, da potem lahko ustrezno posredujete. Vem, da imate veliko znanja in vam želim, da bi bile vaše intervencije čimbolj varne, seveda pa, da bi jih bilo čim manj. Danes je lep dan za Prostovoljno gasilsko društvo Krašče in tudi lep dan za vse nas krajane, oziroma tiste, ki sodimo pod to prostovoljno gasilsko društvo in tudi za vse občane Občine Moravče. Vemo, da ste pripravljeni, vemo, da lahko računamo na vas. In vam želim, da vam ne bi zmanjkalo te volje, te želje po pomagati drugim, solidarnosti. Seveda pa si vsi skupaj želimo, da bi se čim večkrat srečevali na lepih dogodkih in čim manj na tistih težkih. Vsi skupaj si želimo, da bi še naprej živeli lepo, v tej naši domovini in res hvala vam za vašo požrtvovalno delo in želim tudi, da bi za sabo vzgajali tudi mladi rod, na katerega bi lahko še naprej računali. Hvala vam in iskrene čestitke ob novi pridobitvi in tudi ob vseh jubilejih.«

Govorom gostov je sledila slovesna predaja novega orodnega vozila GVV-1, Iveco 70C18H. Župana **dr. Milana Balažic** ob navzočnosti predstavnika GZ Slovenije namestnika predsednika Ljubljana regije III, tovariša **Matjaža Korošca** sta slovesno predala ključke poveljniku PGD Krašče **Tomažu Dobnikarju**. Ob prevzemu je obljubil, da bo vozilo vedno izpravno in bo služilo svojemu namenu. Poveljnik je ključke

izročil vestnemu vozniku **Roku Vozlu**, ki je ob tem povedal tudi slovesno zaobljubo: »Hvala lepa za zaupano vozilo. Obljubljam, da bom redno vzdrževal vozilo, da bo vedno pripravljeno za intervencijo oz. drugo vožnjo. Hvala lepa.«

Poveljnik PGD Krašče **Tomaž Dobnikar** je s poveljem za odhod praporov in ob zvokih koračnice, ki jo je zaigrala **Pihalna godba Moravče**, zaključil slovesnost s poveljem MIRNO - PROSTO. V nadaljevanju je sledila gasilska veselica in razlogov, zakaj je bilo vredno ostati je bilo na pretek - srečelov, sladoled, hrana in pijača ter ples ob zvokih ansambla **Skomini**.

Naj se ob tem še enkrat zahvalimo vsem povabljenim gostom, gospodu župniku, gasilcem, gasilkam in obiskovalcem, ki ste sobotno popoldne in večer delili v veselju z domačimi gasilci ob prevzemu novega orodnega vozila in motorne brizgalne.

Gasilska noč z vrhpoljsko mladino

BESEDILO in FOTOGRAFIJA: PRIPRAVNICI PGD VRHPOLJE

Vpetek, 30. junija 2023, smo gasilci iz PGD Vrhpolje organizirali druženje v gasilskem domu za naše osnovnošolce. Zbrali smo se ob 18. uri. Po okusni večerji nas je čakal lov za skritim zakladom.

V treh skupinah smo se odpravili na pot. Raziskovali smo naravo in reševali različne uganke, ki so nas usmerjale do zaklada. Pot je bila razgibana in polna raznovrstnih izzivov. Vse skupine so se uspešno vrstile in našle zaklad. Ura je bila že pozna, vendar nas je čakal še filmski večer. Po (pre)kratki noči smo se prebudili v nov dan. Čeprav bi nekateri še spali, je bila večina otrok že razigranih. Nekateri so se že pred zajtrkom podili za žogo. Po obilnem zajtrku smo se igrali družabne igre. V dopoldanskem času smo se naučili nekaj gasilskih veščin. Z navdušenjem smo podrobneje spoznali naše gasilsko vozilo z vso opremo. Ugotovili smo, da gasilci poleg gašenja rešujejo tudi ponesrečence. Druženje smo zaključili s piknikom in vodnimi igrami. Otroci so na zabaven način pridobili veliko gasilskega znanja. **Staršem se zahvaljujemo za zaupanje. Komaj čakamo, da se naslednje leto spet vidimo.**

Pohod k spomeniku NOB

BESEDILO in FOTOGRAFIJA: **Vojka Rebolj**

Vsako leto sta na podlagi sprejetega načrta dejavnosti v ZB za vrednote NOB Moravče izvedena dva pohoda do spomenikov NOB. 15. julija se je manjša skupina odpravila z avtobusne postaje v Moravčah ob cesti proti Drtiji, skozi Sp. Dobravo na Ples, kjer stoji spomenik desetim ustreljenim talcem. Spomenik stoji ob robu gozda, v Polsnikovem dolu, okolica je naravna, obkrožena z ograjo. Opleli smo in prižgali svečo. Poklonili smo se talcem in se pogovarjali o žalostnem dogodku iz leta 1943 in tudi o nesmiselnosti vojn.

Ko smo se vračali, je bil v nas dober občutek, ker smo se z obiskom in pohodom zahvalili možem, ki so za našo svobodo dali življenja.

Člani Združenja borcev Moravče na Partizanskem mitingu Baza 20

BESEDILO: **VOJKA REBOLJ**,
FOTOGRAFIJA: **UDELEŽENEC SREČANJA**

Uresničevanje napovednika oziroma letnega programa je člane ZB Moravče privedlo 8. junija v Kočevski rog na prireditev, imenovano Partizanski miting Baza 20. Slavnostni govornik je bil akademik prof. dr. Jože Pirjevec. Poleg zanimivega programa je nastop Tržaškega partizanskega pevskega zbora Pinko Tomažič ostal v trajnem spominu. V bližini prireditve, v samem Kočevskem gozdu, smo si tudi ogledali naselje šestindvajsetih barak, Bazo 20, na skriven način zgrajen sedež vodstva odporniškega gibanja.

Res je bil vroč dan, a videno in doživeto bo trdno in zaslužno ostalo v našem spominu.

Folklorna skupina nastopila v domu starejših v Kidričevem in Kamniku

BESEDILO: VOJKA REBOLJ, FOTOGRAFIJA: NADA FIŠER

V juniju je folklorna skupina prejela vabilo za nastopa v Kidričevem in Kamniku. Seveda so plesalci radi zaplesali v obeh domovih. Kidričevo je malo dlje, a je bil sprejem enkratni. Pogostili so nas in vabili naj še pridemo. Našo harmonikarico Emo bi najraje kar posvojili in obdržali. Skupina je s svojim nastopom naredila zelo dober vtis, stanovalci pa s svojim živahnim spremljanjem programa tudi na skupino. Na poti domov smo se ustavili ob pivski fontani v Žalcu in tam spoznali nove prijatelje iz Tržiča. Dobra volja je bila tudi tokrat nalezljiva. Dom v Kamniku je že stara dobra destinacija za naš nastop in tudi tokrat smo bili s stanovalci drug drugega veseli.

Pohodniški izlet

BESEDILO: VOJKA REBOLJ
FOTOGRAFIJA: JOŽE GORTA

15. junija so se odpeljali do vznožje Planine nad Vrhniko, kamor so se potem pet minut peš odpravili do Starega malna, kakor se imenuje prijeten kotiček s tolmunom in kočjo. Tam so se ločili, na skupino z manj kondicije za strme ture in na bolj uhojene za zahtevne poti do vrha Planine. Oboji so se nadihali svežega zraka v čudoviti naravi. Po usvojenih pohodih so se skupaj posedli pri koči in si privoščili zaslužen obaro. Obe skupini sta bili veseli novih krajev in tur, pa tudi spoznanja, da so pohod zmogli. Druženje pri Starem malnu je bilo prijetno in se je nadaljevalo v avtobusu domov.

DRUŠTVO UPOKOJENCEV MORAVČE

vabi na

**»SREČANJE UPOKOJENCEV
GORENJSKE«,**

**ki bo v sredo, 20. septembra 2023,
v Termah Snovik s pričetkom ob 10. uri.**

Za prijavo na avtobus in bon pokličite
031 634 377.

Lepo vabljeni!

Pohodniki Društva upokojencev se v manjši skupini dvakrat mesečno udeležujejo pohodov po naši občini. Občasno se odpeljejo na znane ture izven občinskih meja s svojimi avtomobili, da se povzpnejo na kakšno planino po zahtevnejši poti. V večji skupini se odpravijo z avtobusom na še neznane lokacije, od koder se odpravijo peš.

Posledice letošnjih ujm v gozdovih

BESEDILO: ANŽE JEREB*

Na območju občine Moravče je letos več vetrolomov poškodovalo mnogo gozdov. Posamezna drevesa so se zlomila ali izruvala, podirali so se tudi celotni sestoji. Neprevozne so bile nekatere ceste in poti.

Zavod za gozdove Slovenije je za čim hitrejšo in učinkovito sanacijo poškodovanih gozdov, podobno kot ob preteklih naravnih ujmah v gozdovih, prilagodil svoje delo in si določil prioritete:

- Glavna prioriteta vseh načrtovanih ukrepov pri sanaciji nastale škode je zagotavljanje varnosti vseh, ki sodelujejo pri sanaciji poškodovanih gozdov.
- Prvi ukrep ob začetku sanacijskih del po vetrolomu je odstranitev podrtega drevja z javnih in gozdnih cest. Prednost imajo tiste, ki omogočajo dostop do kmetij in zaselkov ali zagotavljajo dostop do pomembne javne infrastrukture.
- Hitra in pravočasna sanitarna sečnja se mora prednostno začeti na območjih, kjer prevladuje smrekov gozd, da se prepreči še večja namnožitev podlubnikov in posledično za lastnike gozdov še večja gospodarska škoda.
- Posebna pozornost se mora posvetiti tudi odstranjevanju podrtega drevja iz vodotokov, kjer lahko pride do zajezitve vode ob večji količini padavin preko zime in s tem do dodatnih škod.

Vse podrobnejše informacije in napotila v zvezi s sanacijo lahko lastniki pridobijo pri krajevno pristojnem revirnem gozdarju, ki najbolje pozna razmere in jim individualno svetuje ob izdaji odločb ob odobritvi poseka dreves.

Vremenske razmere so vedno nepredvidljive, zato naj se lastniki pregledovanja svojih gozdov in kasneje sanacije lotijo ob napovedanem stabilnem vremenu.

Posek v ujmah prelomljenih in prevrnjenih dreves je izredno nevarno opravilo, zato lastnikom gozdov priporočamo, da se za samostojno izvedbo sečnje odločijo le, če so za to primerno opremljeni in usposobljeni. V nasprotnem primeru naj za delo raje najamejo usposobljene gozdne delavce.

*Anže Jereb, revirni gozdar
Zavod za gozdove Slovenije,
Območna enota Ljubljana
KE Domžale, Ljubljanska 72,
1230 Domžale
(01) 72 41 275; 041 454 293

ŠE VEDNO VELJA OPOZORILO, NAJ REKREATIVCI NE ZAHAJAJO V POŠKODOVANE GOZDOVE.

Da bo pridobivanje znanja zaželeno, radovedno, s polno čudenja

BESEDILO: BERNARDA MAL

September je tu in z njim tudi novo šolsko leto. Mnogi komaj čakajo, da bodo prestopili šolski prag in se predvsem veselijo srečanja z vrstniki. Toda učenje je hudo naporna stvar, ima pa za posledico znanje in spretnosti. Otrokom je nujno dopustiti, da si naberejo veliko izkušenj za življenje, tudi tistih, ki bi jim jih starši raje prihranili.

Kaj je torej na začetku šolskega leta pomembno, da starši in otroci medsebojno dorečejo?

1. Šola je ustanova, v kateri **se pridobiva znanje in izkušnje**. Igranje, gibanje, merjenje moči s pestmi ... so stvari, ki jih otrok opravi popoldan.

Imej se lepo, je velikokrat starševski pozdrav ob slovesu. V šoli ni vedno tako.

2. Vsak šolar vestno skrbi za **šolsko torbo** in njeno vsebino. V njej je prostor samo za učna gradiva in pripomočke. Pri manjših je nadzor vsakodneven, pri starejših se občasno prepričamo, ali je zaupanje otroku upravičeno.

3. **Pripomočki v puščici**: teh naj bo malo, a jih vsakodnevno doma otrok uredi. Preveč izbire otroke moti, zato se ne osredotočajo na bistvo – to je pouk. Že pri nakupu izbirajte po merilih uporabnosti, kakovosti in namembnosti in načelu manj je več.

4. Premislite, ali otrok **zna uporabljati beležko** za zapisovanje pomembnih stvari: rok za oddajo nalog, domače naloge, preverjanje in ocenjevanje ... Skrb za redno in samostojno opravljanje obveznosti prepustite čimprej otroku.

5. Svojo varnost in varnost drugih zagotavlja z uporabo **nedrsečih šolskih copat**.

6. Otroka spomnite na **osnovni bonton**: pozdravljanje, vikanje starejših, izbor primernih besed, umirjeno gibanje. Otrokov vsakdan naj bo izpolnjen s čudežnimi besedami: prosim, hvala, oprosti.

7. Prijetno je biti v **urejenem okolju**. Otrok, ki doma pospravlja za seboj, tudi v šoli ne bo imel težav z obuvanjem copat, pospravljanjem obleke in obutve v garderobno omaro, poravnavo stola k mizi, pobiranjem večjih kosov papirja, skratka urejanjem učnega prostora.

8. Selimo se v nove in prenovljene šolske prostore, ki so namenjeni številnim generacijam, zato je **ohranjanje skupne lastnine** prav tako otrokova naloga.

9. Razumljivo je, da se kdaj ne strinjamo z **dru- gačnim mnenjem**. Spodbujajte reševanja nesoglasij s pogovorom in iskanjem rešitev. Nasilje nikoli ni rešitev.

10. Vse, kar otroci povedo o šoli in dvomite v resničnost, je **dobro preveriti** tudi pri učitelju. Izogibajte se predsodkom, posplošenim sodbam o učiteljih, bolj se je pogovoriti.

11. S sošolci naj ima vzpostavljen dober odnos, z njimi sodeluje v učnih situacijah, posodi in si **iz- posodi učna gradiva v primeru odsotnosti**.

12. Dogovorite se za **omejen čas uporabe elektronskih naprav**. Naučite jih koristne uporabe. Imejte nadzor. Telefoni naj ponoči »spijo« izven otrokovega dosega. Premislite, ali je smiselno otroku dopustiti, da nosi telefon s seboj v šolo.

13. Starši otroku pokažemo **skrb z redno udeležbo** na roditeljskih sestankih, govorilnih urah, prireditvah, predavanjih.

14. Pomembna naloga staršev je vsakodnevno **zanimanje za otrokov napredek**. To je preprosto in prijetno druženje z otrokom. Uporabljajte **radoved- na vprašanja**: kaj, do kdaj, kaj je bilo, kaj točno, kje ... in poslušajte. Otrok naj sam išče rešitve, npr. za popraviljanje negativne ocene ali pisanje projektne naloge, iskanje gradiv ...

15. Natančno **določite čas** za šolo, vikend in počitnice. Obveznosti za šolo otrok opravi med tednom. Vikend in počitnice so namenjene počitku, skupnim opravilom in zabavi.

16. **Ko otrok ne zmore**, se čimprej posvetujte z učiteljem, da se pravočasno zagotovi ustrezne oblike učenja.

17. Naj bo **skupni zajtrk** prijeten uvod v nov dan. Otrok v šoli ne potrebuje sladkarij, sladkih in energijskih pijač.

18. **Obšolskih dejavnosti naj bo malo**, a naj otrok krepi vztrajnost z vsaj enoletnim obiskovanjem.

Postaviti dogovore in meje je enostavna naloga. Dosledno izvajanje terja veliko energije, ki se v doslednem času povrne v še večji meri ob opazovanju otrokovega napredka. Naj spomnim, da so tukaj ocene drugotnega pomena, razveselimo se in pohvalimo, ko otrok pospravi za seboj, ko objame in se zjoče, se zahvali, opazi sproščenost v družini, pripoveduje o prebrani knjigi, o šolski izkušnji ipd.

Želim vam, da bi bilo ne le šolsko leto za vse uspešno, ampak tudi pripravljenost na življenje samo.

Peti memorial v spomin Borisa Zupančiča uspel

BESEDILO: IVICA in KLARA ZUPANČIČ, FOTOGRAFIJE: ROBI VERBAJS

“Spomin, ki v srce se zapiše, se nikdar ne pozabi in ne izbriše” in tega, sicer zelo starega reka, se držimo tudi vsi v Borisovi družini. In prav z namenom ohraniti njegov spomin tudi pri njegovih nogometnih prijateljih, sorodnikih in znancih, smo ob pomoči Športnega društva Situla Vače in PGD Vače organizirali že 5. memorial, ki je na Vačah potekal v soboto, 15. julija 2023.

Priprave na memorial se pričnejo že veliko prej, zadnje tri dni pred njim pa je potrebno pripraviti igrišče, postaviti šotor, pripeljati klopi in mize ter se dogovoriti še o zadnjih podrobnostih za uspešno izpeljavo memoriala, ki je hkrati tudi prijateljsko druženje, saj na Vače ta dan pridejo Borisovi športni prijatelji, njegovi sorodniki in tudi naključni obiskovalci.

»Kjer je volja, tam je pot«, je bilo tudi naše letošnje vodilo pri pripravi memoriala, ki se je nezadržno bližal. Nestrpno smo spremljali vremensko napoved, ki nam ni obetala kaj prida vremena, pogled upirali v nebo in stiskali pesti, da bi nam bilo tudi vreme naklonjeno. Nebo se je razjasnilo in prikazalo se je sonce, za igralce mnogo prevroče, za nas, ki smo se lahko skrili v senco pod šotor, pa ravno pravšnje.

Zbralo se je 13 ekip: AMB Team, Muchachosi, ŠD Peče, Zavihanci, Pizzeria Čebelica, Mesarstvo Jerman, Jackpot, Baski, Šentlambert-Gamsi, ŠD Mlinše, Jasko Team, Čistilni servis Ziki, KR Storitve.

Od zgodnjega dopoldneva sončne sobote pa tja do sončnega zahoda, je bilo na igrišču pod budnimi očmi sodnikov Saše in Janeza ter ob bučnem navijanju številnih navijačev odigranih 23 tekem. Vsaka od ekip se je srčno borila, da bi dosegla čim boljši rezultat in domov odnesla lične pokale, medalje in priznanja, ki so na najboljše čakali ob vhodu na igrišče.

Za ozvočenje je tudi tokrat poskrbela družina Bibič, za komentiranje Jure in Toni, za budno spremljanje rezultatov Andrej in Klara, v fotografski objektiv pa je utrinke memoriala spretno lovil Robi. Z velikim zanimanjem so si obiskovalci ogledali vse štiri doslej izdane foto knjige s fotografijami prejšnjih spominskih memorialov. Letošnja novost je bila tudi izdaja zgibanke z naslovom: “Kdo je bil Boris Zupančič” in opaziti je bilo, da so jo obiskovalci prav radi vzeli v roke in jo z zanimanjem prebirali. **Vsem, ki so nam kakorkoli pomagali pri pripravi memoriala, smo tudi letos poklonili spominske majice memoriala in Vače so bile 15. julija v rumeni barvi.**

Tako kot je sreča opoteča, je tudi nogometna žoga okrogla in igralcem se je marsikdaj izmuznila in nikakor ni hotela “pristati” v голу. Klopi ob igrišču in pod šotorom so se vse bolj polnile. Napetost pri navijačih, se je iz tekme v tekmo stopnjevala. Njihovo napetost so z dobro hrano in pijačo omilili

neutrudni člani ŠD Situla Vače in PGD Vače. Tekme za četrtfinale in polfinale so minile v veselem vzdušju in ob glasnem navijanju obiskovalcev, seveda vsak za svojega favorita. Memorial se je počasi prevesil v zaključni del, ko so se med seboj pomerili le še najboljši.

Pred polfinalno tekmo se nam je ob robu igrišča pridružil tudi župan Občine Moravče dr. Milan Balažič, ki se je našemu vabilu prijazno odzval in kljub številnim obveznostim našel čas tudi za obisk letošnjega memoriala na Vačah. S svojo prisotnostjo je dokazal, da ima tudi Občina Moravče "posluh" za tovrstna medobčinska prijateljska druženja, kot je spominski memorial na svojega občana.

Po zadnjem sodnikovem pisku, ko je bila odigrana tudi finalna tekma, je moravški župan skupaj s člani Borisove družine podelil pokale, priznanja in medalje najboljšim ekipam in igralcem letošnjega memoriala.

Najboljši na letošnjem - 5. memorialu Borisa Zupančiča so bili:

PRVO MESTO in PREHODNI POKAL: **Ekipa Pizzeria Čebelica**
 DRUGO MESTO: **Ekipa AMB Team**
 TRETJE MESTO: **Ekipa Jackpot**
 ČETIRTO MESTO: **Ekipa Šentlambert - Gamsi**
 NAJ IGRALEC MEMORIALA: **Žiga Anželj (ekipa AMB Team)**
 NAJ STRELEC MEMORIALA: **Janez Guna Močnik (ekipa Pizzeria Čebelica)**
 NAJ VRATAR MEMORIALA: **Tadej Bibič (ekipa AMB Team)**
 FAIRPLAY EKIPA: **Ekipa Šentlambert - Gamsi**
 NAJ EKIPA ŠANKA: **Ekipa KŠD Peče**

Sonce je že davno zašlo za obronki zasavske Svete gore, ko smo si z obiskovalci in domačini še pozno v noč delili utrinke letošnjega memoriala, ki nam je tudi tokrat uspel. In uspel nam je tudi zato, ker so bili člani ŠD Situla Vače in člani PGD Vače pripravljeni skupaj z nami pripraviti in organizirati vsakoletno prireditev, ki na Vače privabi veliko število obiskovalcev.

Iskrena hvala vsem, ki ste si 15. julija vzeli čas in se udeležili petega memoriala Borisa Zupančiča na Vačah. Hvala tako igralcem posameznih ekip kot tudi vsem obiskovalcem. Prav tako smo iskreno hvaležni za vsa sponzorska in donatorska sredstva vsem tistim, ki so se prijazno odzvali na naše prošnje, da nam pri pripravi memoriala tudi finančno ali kako drugače pomagajo. Vsekakor pa se zavedamo, da sami, brez pomoči Športnega društva Situla Vače in PGD Vače, nikakor ne bi bili kos pripravi tako velike prireditve. Zato iskrena hvala vsem in vsakemu posebej, za pripravljenost in kakršnokoli pomoč, da smo skupaj tudi letos uspešno izpeljali še eno, tokrat športno prireditev na Vačah.

Ves vložen trud in delo pri organizaciji letošnjega memoriala je pozabljen in v mislih smo že pri pripravi 6. Borisovega memoriala, ki bo 13. julija 2024 na Vačah. Vsi tisti, ki ste letošnji memorial iz kakršnega koli razloga zamudili, si ta datum zapomnite in se nam pridružite. Veseli bomo vsakega izmed vas.

Moravče v supergah

BESEDILO in FOTOGRAFIJA: DAVID KOPRIVŠEK

Tek je ena najboljših prispodob za to življenje, saj iz njega dobiš točno toliko, kot vanj vlagaš. In ne tečemo zato, da bi dodali dneve svojemu življenju, ampak tečemo zato, da dodamo življenje svojim dnevom.

Ker je temu tako, smo že pred leti v naši dolini ustanovili tekaško skupino. Ta pa je svež in nov zagon dobila letos, ko so se ji pridružili člani, ki preklemsko dobro vedo, da zgornje trditve še kako držijo.

Res je, tek je po naravi individualen šport. Obuješ si superge, si jih zavežeš dvakrat, da se ne prekucneš že »za ta' prvim« ovinkom, in gasa! Šibaš v svojem ritmu in na svoj način, pa takrat, ko imaš čas.

Ampak, ampak! Ljudje smo skrajno družabna bitja, čeprav nas duh modernega časa želi iztiriti iz tega dejstva. Zato je prav fino, ko se človek podruži – dejansko podruži ... v športno-tekaškem smislu. Na podlagi preteklih izkušenj smo ugotovili, da v okviru takšnih druženj vsak zase dobi še dodatni motiv za tek oz. gibanje v naravi, se k »laufu« lažje spravi ali preveri oziroma ojača svoje tekaške sposobnosti, kar je v solo izvedbi dostikrat težje doseči.

Pridružite se nam

Štartamo ob istem času (običajno sreda zvečer) in na dogovorjeni lokaciji (zaenkrat sprehajališče ob Drtijščici in Gradiško jezero), nato pa tečemo vsak v svojem ritmu (eni hitreje, drugi malenkost manj hitro) in se na koncu dobimo v cilju ter kakšno rečemo.

To je to. Vsa filozofija naših tekaških druženj je enostavna kot le kaj in upam si trditi, da je prav zaradi tega učinkovita.

Torej, drage Moravčanke in Moravčani, če začnate s tekom ali pa je tek že krepko zasidran v vašo dnevno agendo, lepo vabljeni na naša tedenska tekaška srečanja! Na facebook-u vtipkajte "Moravče v Supergah" in se seznanite z aktualnimi termini/ lokacijami naših srečanj. Kdor teče, zlo ne misli ... Se vidimo!

Bralni klubi knjižnice Moravče

BESEDILO in FOTOGRAFIJA: KATARINA PETERC

Bralke in bralci bralnih klubov Knjižnice Moravče smo preteklo sezono okronali z večnim klepetom s književno prevajalko, pesnico, pisateljico, lektorico in urednico Tatjano Jamnik. Pogovor je tekel o izredno zanimivem delu prevajalca in njegovi odgovornosti do avtorja izvirnega besedila. Gostja je tudi promotorka branja v bralnih klubih, o katerem se med navdušenimi bralci debata ne konča. Bralni klub je čudovito zatočišče za bibliofile in radovedne duše, kjer se lahko družijo in skupaj podajo na literarne pustolovščine. Na srečanjih si delimo svoje misli, vpoglede in izkušnje, vezane na prebrano med platnicami. Tako odkrivamo, kako različno beremo isto zgodbo, širimo svoja obzorja in tkemo nova prijateljstva. Poslovili smo se z obljubo, da se še srečamo.

Bralni klubi Knjižnice Moravče septembra vstopamo v novo sezono. Vabimo vas, da se nam pridružite na literarni pustolovščini in se z nami potopite v svet zgodb. Za več informacij pokličite v knjižnico v času odprtosti na številko 01 723 13 59.

Septembra vas Knjižnica Daneta Zajca zopet vabi med knjižne police po letnem urniku:

Ponedeljek	Zaprto
Torek	13.00 do 19.00
Sreda	7.00 do 9.00 in 11.00 do 14.00
Četrtek	13.00 do 19.00
Petek	Zaprto
Sobota	9.00 do 12.00

Ko zadiši po knjigi

ZAPISE ZBRALA **mag. KATARINA PETERC**

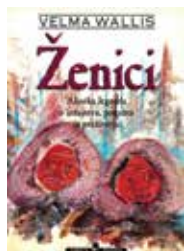
Oton Župančič Izbrane pesmi

Najbolj znani mladinski pesnik in Belokranjec Oton Župančič je v letih svojega ustvarjanja izdal številne pesmi, del katerih je zbran v zbirki *Izbrane pesmi*, ki jo je uredil Janko Glazer. Zbirka vsebuje več kot 100 pesmi različnih tematik, ki so močno zaznamovale pesnikovo življenje. S svojim delom je Župančič vplival na generacije številnih Slovencev. S poučnimi pesmimi o Cicibanu in z ugankami je že za časa svojega življenja buril domišljijo otrok, z domovinskimi, kot je Duma, pa je v Slovencih vzbujal ljubezen do domovine. S pesmimi, kot je *Na Jurjevo*, je mlajšim prikazoval belokranjske običaje, z ljubezensko izpovednimi, kot je *Ti skrivnostni moj cvet*, pa v ljudeh prebujal ljubezenska čustva. Njegove socialne pesmi so opozarjale na bedo ljudi. Pesem *Kovaška* poziva delovno ljudstvo k pripravi na odrešitev od suženjstva, *Žebljarska* in *Glad* pa opisujeta težke družbene razmere preprostega ljudstva. S pesmijo *Veš, poet, svoj dolg?* pa je Župančič ob začetku druge svetovne vojne na Slovenskem spodbujal umetnike, da se s pisano besedo zoperstavijo vojni in vlivajo upanje ljudem.

Oton Župančič, eden od štirih predstavnikov slovenske moderne, je pisal tudi humoreske in epe, bil je dramatik, poliglot in odličen prevajalec klasičnih del. Njegovi prevodi Shakespearjevih dram še danes veljajo za najboljše slovenske prevode tega angleškega dramatika. Manj znano pa je, da je bil pesnik tudi nadarjen risar.

Župančičeve pesmi, ki v ljudeh prebujajo upanje in voljo do življenja, vam prijazno priporočamo v branje.

Natalija Ravnikar,
bralni klub *Bralne lučke*

Velma Wallis Ženici

Avtorica Velma Wallis se je rodila 1960 v vasi Fort Yukon na Aljaski. Njeni predniki izhajajo iz nomadskega ljudstva Gvičin, ki spada v skupino aljaških Indijancev Atabaska. Otroštvo je preživela v veliki družini, njihov dom je bil odmaknjena kočica v divjini, daleč od vasi, dostopna le s pasjo vprego ali motornimi sanmi. Zgodbo, ki jo je zapisala na izposojenem računalniku, ji je pripovedovala mama in je nastala dolgo pred prihodom zahodnjaške kulture, prehajala je iz roda v rod in je darilo njenih prednikov mlajšim rodovom.

Legenda govori o dveh onemoglih starkah, ki sta zaradi hude zime in lakote postali preveliko breme, zato ju rod odslovi in ostaneta sami sredi mrzle pokrajine. Zapuščeni in obupani skleneta: »Preden umreva, poskusiva!« Odpravita se na pot, obudita pozabljene veščine lova živali, izdelovanja orodja in oblačil, vsak dan druga drugo vzpodbujata ter počasi premagujeta ovire in ponovno odkrijeta veselje do življenja.

Misel, ki ostane, ko odložimo knjigo, je pisateljica v uvodu zapisala takole: »Zgodba me je naučila, da človekova spodobnost, doseči tisto, kar mora, nima meja – zagotovo ne zaradi let. V vsakem posamezniku na tem širnem in zapletenem svetu se skriva osupljiva zmogljivost veličine. Vendar se redko zgodi, da bi se ti skriti darovi razkrili, če tako ne nanese usoda.«

Jožica Murko Bulič,
bralni klub *Bralne lučke*

12. razstava Slikarske šole Blaža Slaparja

BESEDILO in FOTOGRAFIJE: **ERIKA SLAPAR**

Ko je zazvonil šolski zvonec in oznanil poletne počitnice, so ustvarjalci Slikarske šole Blaža Slaparja predstavili svoje umetniške izdelke v dvorani Kulturnega doma Moravče. Na letošnji 12. razstavi je bilo na ogled okoli 400 likovnih del ustvarjalcev različnih starosti (od 4 do 70 let). Program je povezovala Ilijana Gluhakovič, glasbeno pa ga je polepšala Nastja Grad na klavirju. Razstava je bila odprta dva dni in ogledalo si jo je veliko število ljudi, zato smo bili veseli, ko je župan dr. Milan Balažič omenil, da se drugo leto vidimo v novi in večji dvorani. Ob koncu pa povabilo za vse z ustvarjalnim duhom, da se nam pridružite v novem šolskem letu ali pa se nam pridružite na razstavi junija 2024. Vaša podpora in pohvala nam pomenita motivacijo za ustvarjanje.

Mag. Blaž Slapar in župan Občine Moravče dr. Milan Balažič na odprtju razstave

Katarina Peterc

Klara Štifter

Driska - neprijetna težava

BESEDILO: DARJA ŠTULAR, mag. farm.

Diareja ali driska je definirana kot črevesno obolenje, za katero je značilno odvajanja **tekočega** blata več kot trikrat v 24 urah. Posledica intenzivnega izgubljanja telesne tekočine je elektrolitsko neravnovesje in dehidracija. Posebej moramo biti pozorni na znake dehidracije (žeja, zaspanost, pospešeno dihanje, temen urin) pri majhnih otrocih in starostnikih, saj pri njih dehidracija lahko nastopi zelo hitro. Pogosti spremljajoči simptomi driske so še: slabost, bruhanje, napenjanje, abdominalni krči, lahko tudi vročina. Ločimo akutno, vztrajajočo in kronično drisko. Slednja je lahko znak resne bolezni (Crohnova bolezen, ulcerozni kolitis). Vzroki za drisko so zelo različni.

Pogosto je driska posledica okužbe z virusi, bakterijami ali s paraziti. **Virusno povzročene driske** se prenašajo preko umazanih rok, pojavljajo se v obliki epidemij in so pogostejše pri mlajših otrocih. **Za bakterijsko trebušno okužbo** lahko zbolimo na potovanjih v tujino, če zaužijemo okuženo hrano ali vodo. Vzrok za pojav driske je lahko tudi **preobčutljivost organizma za določena živila oz. sestavine živil** (laktozna intoleranca, celiakija, alergija na beljakovine kravjega mleka), **zastrupitev s težkimi kovinami ali z alkoholom in različna zdravila** (antibiotiki, magnezijevi antacidi). Drisko lahko

povzročijo tudi **stresni dogodki** in **prekomerna uporaba umetnih sladil** (manitol, sorbitol). Farmacevt v lekarni ima pomembno vlogo pri svetovanju glede ustreznega načina samozdravljenja in oceni resnosti težav. **Z zdravnikom se moramo nujno posvetovati** pri otroku, ki je mlajši od treh let, pri zelo hudi driski (več kot osem odvajanj blata dnevno), pri pojavu alarmantnih znakov (telesna temperatura nad 38,5 °C, kri v blatu, znaki dehidracije), pri sumu na hujšo okužbo ali zastrupitev s hrano (npr. oporečni tatarski biftek, francoska solata), pri bolnikih, kjer obstaja nevarnost resnih komplikacij (sladkorni in imunosupresivni bolniki). Čas samozdravljenja driske je omejen in je odvisen od starosti pacienta. Pri otrocih starih od treh do dvanajst mesecev lahko traja največ en dan, v starosti enega do treh let največ dva dni, pri starejših otrocih in odraslih pa največ tri dni.

Nadomeščanje vode in izgubljenih elektrolitov je najpomembnejše za preprečitev dehidracije pri driski. V ta namen uporabljamo **peroralne rehidracijske soli**, ki jih raztopimo v predpisani količini neoporečne vode ter zaužijemo po požirkih, da ne izzovemo bruhanja. Odmerjanje prilagodimo stopnji dehidracije in telesni masi bolnika. Za lajšanje težav pri driski so v lekarni na voljo različni **probiotiki in pripravki iz zdravilnih rastlin, ki vsebujejo čreslovine** (čaj iz posušenih plodov borovnic, pravi ali ruski čaj). Priporoča se uživanje hrane s čim manj vlakninami (riž, prepečenec, prežganka, korenčkova juha, banane). Izogibati se je treba sladkorju, kofeinu,

**LEKARNIŠKA
PODRUŽNICA MORAVČE**
TRG SVOBODE 2, 1251 MORAVČE
WWW.MESTNELEKARNE.SI

DELOVNI ČAS
PONEDELJEK 12.00-19.00
TOREK 7.30-14.00
SREDA 13.00-19.00
ČETRTEK 7.30-14.00
PETEK 7.30-14.00
PRVA SOBOTA V MESECU 8.00-12.00
(01) 777 02 45
LEKARNA.MORAVCE@MESTNELEKARNE.SI

mastni in zelo začinjeni hrani. Za lajšanje driske so na trgu tudi različni **enterosorbenti** (diosmektit, silicijev gel, medicinsko oglje), ki po zaužitju potujejo skozi prebavni trakt in nase vežejo različne snovi (strupe, tudi zdravila!), same pa se v telesu ne absorbirajo. Za zdravljenje driske je v Sloveniji na voljo tudi zdravilna učinkovina **racekadotril**.

Zahvala

Spoštovani gasilci PGD Moravče, spoštovani Janez Povirk in dragi sosedje! Iskrena in velika hvala za črpanje vode iz kletnih prostorov naše hiše, za vaš trud in čas ter nesebično pomoč.

Vojka in Martin Rebolj

BREZPLAČNI PREVOZI ZA STAROSTNIKE V OBČINI MORAVČE - S SRCEM NA POTI

Občina Moravče je vključena v vseslovenski humanitarni projekt za mobilnost starejših PROSTOFER, s katerim se izvajajo brezplačni prevozi starejših občanov.

Komu je namenjen Prostofer?

Brezplačni prevozi so namenjeni vsem tistim starejšim, ki:

- ne vozijo sami,
- nimajo sorodnikov, ki bi imeli prosti čas takrat, ko potrebujejo prevoz,
- imajo nižje mesečne dohodke,
- imajo slabše povezave z javnimi prevoznimi sredstvi.

Brezplačni prevozi starejšim omogočajo lažjo dostopnost do zdravniške oskrbe (npr. v zdravstveni dom, bolnišnice), javnih ustanov (občine, upravne enote), trgovinskih centrov ipd.

Kaj je potrebno storiti, če se želite dogovoriti za brezplačni prevoz?

Uporabnik, ki potrebuje brezplačni prevoz, naredi naslednje:

1. Pokliče na **brezplačno številko 080 10 10**.
2. V komunikacijskem centru zabeleži njegove podatke in lokacijo prevoza. Klicni center nato obvesti prostovoljnega voznika o prevozu in to sporoči uporabniku, za katerega se opravi prevoz.
3. Vozilo zagotovi OBČINA MORAVČE, poskrbljeno je tudi za zavarovanje tako voznika kot sopotnikov.
4. **Klicni center je na voljo za rezervacije prevozov uporabnikov vsak delovnik med 8. in 18. uro, rezervacijo prevoza pa je potrebno najaviti vsaj tri dni pred izvedbo storitve.**
5. Vozniki prostovoljci bodo prevoze opravljali od ponedeljka do petka med 8. in 16. uro, izjemoma pa se lahko dnevi in ure tudi prilagodijo potrebam.

V kolikor bo zaradi poslabšanja epidemioloških razmer prišlo do sprememb pri izvajanju prevozov starejših, vas bomo o tem obveščali preko objav na občinski spletni strani www.moravce.si

PROSTOFER
PROSTOVOLJNI ŠOFER

Kje nas čevelj žuli?

Moravska dolina je res ena najlepših v naši deželi Sloveniji. Prebivalci smo ponosni na obdelana polja, travnike in bogate gozdove, za katere lastniki pohvalno skrbijo. Žal pa na drugi strani občinska zemljišča kazijo izgled kraja.

Ko se človek sprehodi okoli trškega jedra (parka), razočaran opazuje zanemarjene gredice v parku, polno peska in ostale nesnage ob pločnikih, polni smetnjaki, trava, ki sega že preko ramen.

Tudi stara občinska stavba (zadružni dom iz leta 1903 – opomba uredništva) v središču Moravč nam ni ravno v ponos. Če imaš srečo, še kakšen golobji kakec prileti na obleko.

Prav tako je stanje okoli »novega« otroškega igrišča, na avtobusni postaji in ob pešpoti za Drtijiščico. Koši polni, sneti s svojih stojal, klopi zaraščene, samevajo same sebi v namen, da o metrski travi ne zgubljam besed. Potok Drtijiščica, ki je le dva metra od poti, se sploh ne vidi. Tukaj se vsakodnevno sprehodi in rekreira veliko domačinov, prihajajo tudi iz okoliških občin, ker je dobro izhodišče za vzpon na okoliške hribe.

Veliko se je že pisalo po družbenem omrežju o teh rečeh, ki nas, občane, motijo, tudi osebno so se že izrazile pritožbe, a nas nihče zares ne sliši, le kakšnega ironičnega nasmeha je človek deležen.

Verjamem, da tisti, ki jim ni mar za takšno stanje v dolini, obsojajo naše pripombe, a resnično se sprašujemo, čemu se potem na mesečni ravni odkrivajo razne najdbe, razne nove poti in ostalo? Kratek čas mine in gre vse to v pozabo. Nihče več ne skrbi, ne za oznake, ne za okolico – žalostna resničnost!

Verjetno obstaja postavka v proračunu, ki je namenjena za čisto okolje. Ali pač ne in je zato temu stanje primerno.

Pohvala pa gre zavednim obiskovalcem in sprehajalcem, da svoje smeti ne zavržejo v zanemarjeno okolje, ampak jih odnesejo domov. Zahvala tudi upokojenim telovadkam in krajanom Drtije; telovadkam ker so poplele gredice v parku in krajanom Drtije, da otroci, ki hodijo ob Drtijiščici, lahko postojijo vsaj ob mlinčku, kjer je edina urejena klopca.

V imenu vseh, ki nam ni vseeno za takšno okolico, zapisala ponosna Moravčanka.

E.K.

(ime in priimek avtorice hrani uredništvo)

*Ko pošle so ti moči,
zaprl trudne si oči,
a čeprav spokojno spiš,
v naših srcih še živiš.*

Zahvala

Svojo življenjsko pot je v 83. letu starosti sklenil

Janez Gorjup,

PO DOMAČE MEŽNARJEV JANEZ IZ NEGASTRNA.

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, nekdanjim sodelavcem, prijateljem in znancem za izrečena sožalja in besede tolažbe, podarjeno cvetje in sveče ter darove za svete maše in cerkev. Hvala vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, sosedom in sodelavcem podjetja Termit, Franciju Majdiču in Borisu Huberju za poslovilna govora. Zahvaljujemo se župniku Kancijanu Čižmanu in patru Cirilu Božiču za lepo opravljen pogrebni obred in sveto mašo, pevcem in pogrebni službi Vrbančič za organizacijo pogreba.

Zahvaljujemo se tudi dr. Dežmanu, sestri Saneli in patronažnim sestram ZD Moravče, ki ste očeta spremljali v zadnjih letih.

Vsi njegovi

*Bolečina se da skriti.
Pa tudi solze ni težko zatajiti.
Le ljube skrbne mame
nihče nam ne more vrniti.*

Zahvala

Svojo življenjsko pot je v 83. letu starosti sklenila

Marija Peterka,

ROJENA RIBIČ IZ MORAVČ.

Hvala vsem, ki ste kakorkoli prispevali, da smo se od naše mame lepo poslovili, vsem, ki ste darovali sveče, cvetje, maše in prispevke za cerkev. Zahvaljujemo se zboru Cvet in mešanemu cerkvenemu zboru za lepo petje, gospodu Bogdanu Dolencu in Pogrebni službi Vrbančič za lepo opravljen obred. Prav tako velja vsa zahvala negovalnemu osebju nevrološke klinike za lajšanje življenja ob odhajanju v večnost.

Izrečena sožalja so nam bila v pomoč in tolažbo.

Hvala vsem in vsakomer posebej.

Vsi njeni

V spomin

*V teh dneh mineva deset let,
odkar še skupaj smo bili.
Vse okrog še tvoje so stvari,
a nam vse bolj se zdi,
da tebe res več ni.*

14. avgusta je minilo deset let, odkar nas je zapustila naša draga žena, mami, babi, tašča, sestra, teta in svakinja

Frančiška Klobučič

Z ZGORNJE DOBRAVE PRI MORAVČAH.

Hvala vsem, ki se je spominjate v besedah, mislih in molitvah ter stojite ob njenem grobu in prižigate svečke.

Njeni domači

*Žalostni smo, ker te več ni,
ob misli nate se še vedno orosijo oči.
Vendar smo hvaležni, ker smo te imeli,
skupaj s teboj veliko lepega doživeli.
V naših srcih ti živiš naprej,
v lepih spominih ostal boš vselej.*

V spomin

Jože Majdič

Z DRTIJE
(1952–2018)

Hvala vsem, ki ste ga imeli radi in ga ohranjate v lepem spominu.

Pogrešamo ga.

Vsi njegovi

*Vsi bomo enkrat zaspali,
v miru počivali vsi,
delo za vselej končali,
v hišo očetovo šli.*

Zahvala

Svojo življenjsko pot je v 80. letu starosti sklenil naš dragi mož, oče, ata, tast, brat in stric

Andrej Šimenc

Z DOL PRI MORAVČAH.

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo župnikom: Kancijanu Čizmanu, Janezu Šimencu in Alojzu Grebencu.
Iskrena hvala sorodnikom, prijateljem in znancem za podarjene sveče, svete maše ter darove za cerkev sv. Andreja.
Hvala Manci Brodar in Mojci Koderman za tolažilne besede in večerne molitve. Hvala tudi Pogrebni službi Vrbančič, Zdravstvenemu domu Domžale in ORL Ljubljana.

Hvala vsem, ki ste se poslovili od našega Andreja.

Vsi njegovi

*Dobrota tvojih rok ne mine,
čas ohranja nam spomine.
In hvaležna misel nate.*

Zahvala

Svojo življenjsko pot je v 86. letu starosti sklenila naša draga mama, babica, tašča, sestra in teta

Frančiška Vesel,

PO DOMAČE MARTINOVA MAMA Z GORICE.

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje, podarjene sveče in svete maše ter vso drugo pomoč. Iskrena zahvala župniku Kancijanu Čizmanu za sočutne besede slovesa, pogrebni službi Vrbančič pa za lepo opravljen obred.

Hvala vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti.

Vsi njeni

Ob izgubi žene, mame in babice

Jelice Filipašič

(ROJENE KOS IZ ČEŠNJIC)

se srčno zahvaljujemo vsem, ki ste (bili) z nami v teh težkih trenutkih življenja.

Naše hvaležne misli naj dosežejo vse, ki ste jo še zadnjič obiskali v poslovljni vežici, velikodušno darovali ter jo pospremili na poslednjo pot. Hvala za izrečene besede in misli vseh, ki ste nam stisnili roke in bili z nami.

Vlado, Alenka in Matjaž

Spoštovani bralci Novic iz Moravske doline,

prosimo vas, da **besedila** zahval in v spomin pošiljate v elektronski obliki na naslov **moravske.novice@moravce.si**, če je to le mogoče. Ker vemo, da to vedno ni možno, nam tudi v prihodnje ne bo težko pretipkati na roke napisana besedila. Glede fotografije je najbolje, da jo prinesete ali pošljete po pošti na naslov Občina Moravče, Vegova 9, 1251 Moravče. Le tako lahko zagotovimo najboljšo kakovost objavljene fotografije.

Obenem vas prosimo, da vedno napišete:

- **svoje kontakte (e-naslov ali telefonsko številko),**
- **in seveda naslov, na katerega bomo fotografijo vrnili.**

Hvala za razumevanje.

Uredništvo Novic iz Moravske doline

V boj proti podnebnim spremembam z novim zakonom za zmanjšanje porabe energije

BESEDILO: LJUDMILA NOVAK, poslanka Evropskega parlamenta

Na zadnjem plenarnem zasedanju Evropskega parlamenta v Strasbourgu smo evropske poslanke in poslanci odobrili načrt, ki določa nove cilje varčevanja z energijo za leto 2030. Zakon, ki določa cilje varčevanja tako pri primarni kot končni porabi energije v EU, bo s povečanjem energetske varnosti pomagal tudi v boju proti podnebnim spremembam.

Države članice bodo morale do leta 2030 zagotoviti vsaj 11,7-odstotno zmanjšanje porabe energije v primerjavi z referenčnim letom 2020. Postopek zmanjševanja porabe energije bo spremljal ustrezen mehanizem spremljanja in izvrševanja, da bi države članice izpolnile svoje nacionalne prispevke k novemu zavezujočemu cilju EU.

Do leta 2030 bodo tako države članice primorane v povprečju prihraniti 1,5 odstotka energije letno. Letni prihranki energije se bodo začeli z 1,3 odstotka v obdobju do konca leta 2025 in bodo v zadnjem obdobju do konca leta 2030 postopoma morali doseči 1,9 odstotka. Z zmanjšanjem porabe energije bomo zmanjšali možnosti ponovitve lanske letošnje energetske krize in hkrati naredili tudi korak naprej v boju proti podnebnim spremembam, ki ljudem povzročajo materialno in življenjsko škodo.

Za zaščito integritete demokratičnih institucij EU

Evropske poslanke in poslanci pa smo potrdili tudi poročilo o zaščiti demokratičnih institucij EU in integritete Evropskega parlamenta pred zlonamernim vmešavanjem. V priporočilih glede reforme pravil Evropskega parlamenta o preglednosti, integriteti, odgovornosti in boju proti korupciji smo opozorili, da so poskusi vmešavanja v demokracijo razširjen pojav, ki se mu je treba čim odločneje zoperstaviti. Znova smo poudarili globoko zaskrbljenost zaradi obtožb o korupciji in domnevnem pranju denarja s strani treh poslancev Evropskega parlamenta, enega nekdanjega evropskega poslanca in enega parlamentarnega pomočnika. Tovrstna dejanja so zavržna in nimajo prostora v hramu evropske demokracije. **Parlament mora ostati odprta institucija, a se mora boriti proti korupciji in zlonamernemu tujemu vmešavanju. Da bi to dosegli, smo v Evropskem parlamentu predlagali, naj uslužbenci, ki obravnavajo občutljiva vprašanja, najprej pridobijo ustrezno dovoljenje za dostop do tajnih podatkov, pri čemer naj bodo vsi sestanki s tretjimi osebami javno razkriti, politični odnosi s tretjimi državami pa naj v prihodnje potekajo le po uveljavljenih parlamentarnih kanalih.**

02. SEPTEMBER

MEGA DOGODEK

PRAZNUJEMO 20 LET

motoklub rokovnjači

PROGRAM PROST VSTOP!

13:00 OTVORITEV DOGODKA

13:20-19:00 SEJEMSKI IN OTROŠKI PROGRAM

PREDSTAVITEV LOKALNIH OBRATNIKOVI IN PRIDELOVALCEV
 VARNOST V PROMETU IN OTROŠKI MOTO TRIAL POLIGON
 NAPIHLJIVA IGRALA, OTROŠKE IN MOTO IGRE Z ANIMATORJI
 ŠOLA PREŽIVETJA Z BRANETOM T. ČERVEKOM
 RAZSTAVA ZGODOVINE 75 LET AMD LUKOVICA

PREDSTAVITEV ELEKTRIČNIH MOTORJEV IN KOLES
 RAZSTAVA MOTORNIH VOZIL IZ DOMAČEGA KRAJA (POKAŽI KAJ IMAŠ :)

15:00 PANORAMSKA VOŽNJA

MOPEDI, STARODOBNIKI BODO PELJALI KRAJŠI KROG PO OBČINI.
 MOTORNA KOLESA, ATV-JI, AVTI, TRICKLI BODO PELJALI DALJŠI KROG
 DO TROJAN, IZLAK IN MORAVČ.

20:00 KONCERT skupine orlek

GLAVNE PODPORNIKI DOGODKA SO: OBČINA LUKOVICA, AMD LUKOVICA, VODOTERM,
 AVTO KVEDER, VALINA, GP RESNIK, GLAMUR GRADNJE, SEPRO G, AKRAPOVIČ

LOKACIJA nadvoz AC Vrba pri Lukovici
 info: www.mkrokovnjaci.com

S predsednikom sveta kmetov občine Moravče o podpori kmetijstvu

Včetrtek, 24. avgusta, je župan Občine Moravče dr. Milan Balažic na pogovor sprejel vodjo Sveta kmetov Toneta Požarja. Svet kmetov je županovo posvetovalno telo, ki mu pomaga pri vodenju lokalne kmetijske politike. Pogovor je tekel o stanju v moravškem kmetijstvu in ukrepih, ki so potrebni, da se tej vse pomembnejši panogi pomaga k novemu zagonu. Ta je potreben, ker postaja v novih razmerah posledic podnebnih sprememb in vojne v Ukrajini prehranska samozadostnost lokalne skupnosti ključni razvojni cilj. V tem smislu je bilo naj več pozornosti namenjeno pridobivanju evropskih in državnih sredstev na razpisih ter pomoč kmetom pri prijavih na razpise.

V ta namen bo Občina Moravče kmalu odprla pisarno za pomoč in svetovanje. O uradnih urah te pisarne bodo kmetje pravočasno obveščeni.

Avtotohiša **KRULC**

Sklepanje avtomobilskih zavarovanj

NOVO SAVA ZAVAROVALNICA **triglav**

 Urša Rems Brodar www.nissan-krulc.si ursa.rems@nissan-krulc.si 031-362-397

Nudimo tudi

Cenitve kasko škod in karoserijska popravila
vse znamke vozil / traktorjev / delovnih strojev

 triglav **SAVA** **GENERALI** **Allianz** **GRAWE**

MIZARSTVO AVBELJ

IZDELAVA POHIŠTVA PO NAROČILU

www.mizarstvo-avbelj.si
info@mizarstvo-avbelj.si
Stegne 1, 1251 Moravče
GSM: 041 641 446

GOSTILNA IN PICERIJA

**DOSTAVA
HRANE
NA DOM**

tel.: 01 723 28 83
gsm: 040 144 783

Trg Svobode 15, 1251 Moravče
<https://www.facebook.com/PicerijapriJurku>

BARVE LAKI PIRC

Sončna ulica 1a, Domžale - Vir
NASPROTI TRGOVINE HOFER
051 647 602

ODPRTO ŽE OD 6. URE
BARVE, AVTOLAKI, ČISTILA...

 3M **TEKNOS** **ALCEA** **C.A.R.FIT**

Očesna optika Krhlikar
Trg svobode 2, 1251 Moravče
T: 01 723 28 22, M: 040 709 232
optika.krhlikar.pe@gmail.com
www.optika-krhlikar.si

- brezplačna kontrola vida
- korekcijska očala
- sončna očala
- športna očala
- kontaktne leče

BORIS KOPITAR
SVETUJE

**PREVERITE SLUH IN
POSKRBITE ZANJ**

**POKLIČITE
ZA TERMIN**
059 044 055

**BREZPLAČNO
PREVERJANJE
SLUHA IN TESTIRANJE
SLUŠNIH APARATOV
BTC LJUBLJANA**

OBIŠČITE **AUDIOBM**
AUDIOBM.SI SLUŠNI CENTRI

VRATA JERMAN

PRODAJA IN MONTAŽA

MARKO JERMAN s.p.

gsm.: 041 387 111

e-mail: mare.jerman@gmail.com

www: montaza-jerman.net

izmere • svetovanje • prodaja • montaža • servis